MITT TIMMERNABBEN

- En anrik pärla där hav möter land

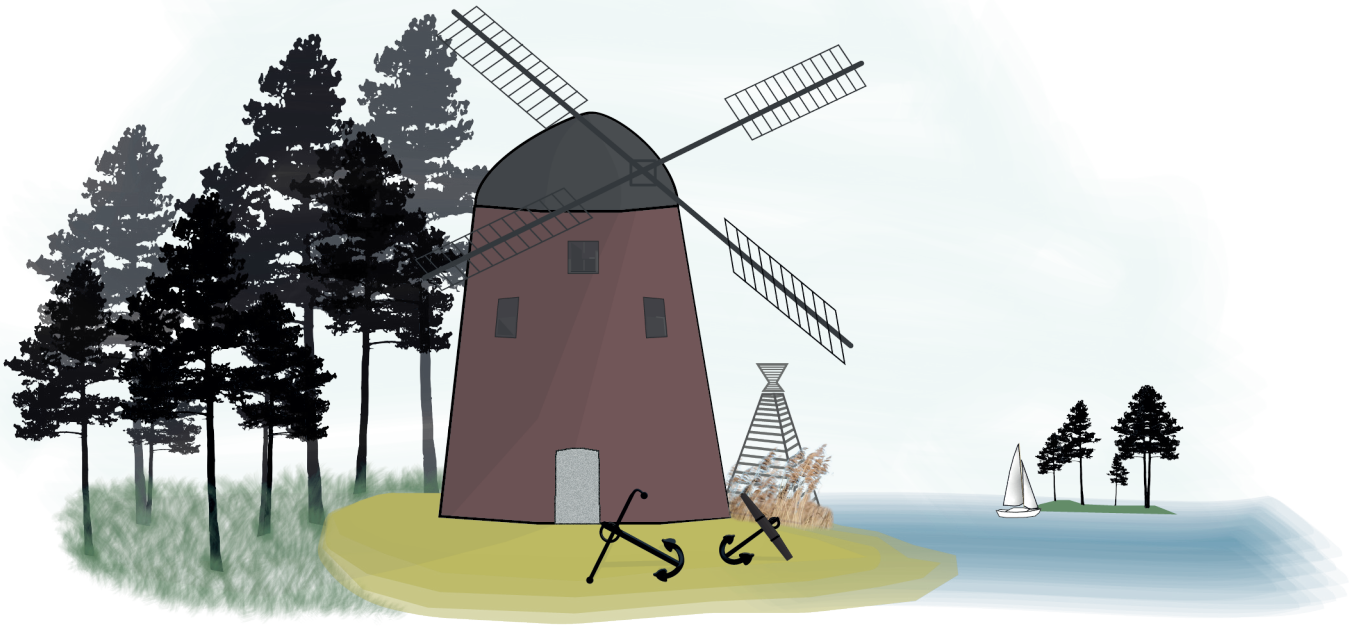

ORTSANALYS FÖR TIMMERNABBEN, MARS 2023

MÖNSTERÅS

MEDVERKANDE

STYRGRUPP

Anders Johansson, Kommunstyrelsens ordförande
Robert Rapakko, Kommunstyrelsens 1 vice ordförande
Ulrika Johnsson, Rektor Tillingeskolan
Pär Lindeby, VD Nabbens Rökeri & Fisk
Lina Lindström, ägare Holistic Performance
Ove Nyblom, Timmernabbens samhällsförening
Niclas Petersson, VD Ålems sparbank
Jesper Svensson, VD Gabriel Kakelugnar
Gabriel Willsund, Timmernabbens båtsällskap/Villa Löfström
Anette Elmgren Petersson, Teknisk chef Mönsterås kommun
Fredrik Johansson, Kommunchef Mönsterås kommun

ARBETSGRUPP

Henrik Eriksson, Samhällsbyggnadschef
Frida Emtorp, Planarkitekt
Kajsa Engman, Planarkitekt

KARTOR, DIAGRAM, FOTON OCH ILLUSTRATIONER

Arbetsgruppen, där inget annat anges.

MÖNSTERÅS

ORTSANALYS FÖR TIMMERNABBEN, MARS 2023

Mitt Timmernabben

- En anrik pärla där hav möter land

Foto: Anna Broette

Foto, nedre vänster: Oskar Olsson. Övriga: Anna Broette

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING 6
Bakgrund
Syfte
Varför görs en ortsanalys?
Sammanfattning - Detta är Timmernabben

OMVÄRLDENS PÅVERKAN 10
Förändringsprocesser och trender
Framgångsfaktorer för en god livsmiljö
Besöksnäring - en ny basnäring

TIMMERNABBEN 21
Geografi
Historia
Landskap och grönstruktur
Kusten och skärgården
Samhälleliga funktioner
Trafikmönster
Folkliv
Huvudstrukturer

MITT TIMMERNABBEN 40
Mitt Timmernabben - medborgardialog
Resultat av medborgardialoger
Resultat av känsloövningen
Resultat av SWOT-analys
Resultat av kartövningen
Sammanfattning av medborgardialoger

SLUTSATS 55
Analys av Timmernabben

STRATEGIER 57
1. Nyttja Timmernabbens läge vid havet
2. Skapa nya mötesplatser
3. Utveckla och skapa goda kommunikationer
4. Skapa nya boendemiljöer

HANDLINGSPLAN 59

KÄLLFÖRTECKNING 68

INLEDNING

BAKGRUND

Sedan år 2015 har ortsanalyser genomförts i kommunens större tätorter. Våren 2016 färdigställdes den första ortsanalysen för Blomstermåla; *Mitt Blomstermåla - En mångsidig livsmiljö med utvecklingspotential*. Ortsanalysen blev väldigt lyckad med stort engagemang från invånare och deltagande i arbetet. Resultatet har bidragit till att flertalet åtgärder i samhället har genomförts utifrån synpunkter och framtagna strategier. Bland annat har en stor-lekplats och nya rekreationsstråk längs Alsterån anlagts. En detaljplan för torget i Blomstermåla har tagits fram för att skapa en grön, offentlig mötesplats och nya, centrala bostäder.

Under våren 2019 färdigställdes ortsanalysen för Ålem; *Mitt Ålem – En flerdimensionell och anrik livsmiljö*. För Ålem utarbetades tre huvudstrategier: Nyttja Ålems flerkärnighet, Stärk kopplingarna mellan Ålems delar och Nyttja Ålems infrastrukturnära läge. Som ett resultat av arbetet invigdes en stor-lekplats i anslutning till ICA ett år senare. Andra åtgärder som genomförts är bland annat skyltning till viktiga målpunkter, framtagandet av en detaljplan som möjliggör ny bebyggelse samt ett arbete med att få till en av de fyra föreslagna brokopplingar.

Under hösten 2021 färdigställdes arbetet med ortsanalysen för Fliseryd; *Mitt Fliseryd – En oas för boende och naturupplevelser*. I Fliseryd utarbetades två huvudstrategier; Vardagsplatsen (den stora, centrala gräsytan) och Besöksplatsen (området kring Jungnerholmarna), där handlingsplanen föreslog åtgärder kopplade till de olika platserna. Just nu pågår ett arbete med att ta fram en detaljplan för Vardagsplatsen där en stor-lekplats och ny bebyggelse möjliggörs. Andra åtgärder som genomförts är att tung

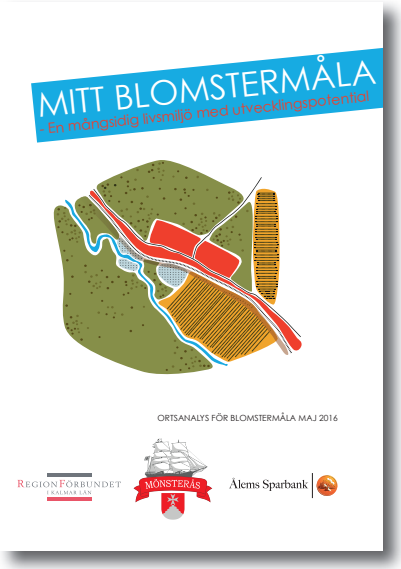

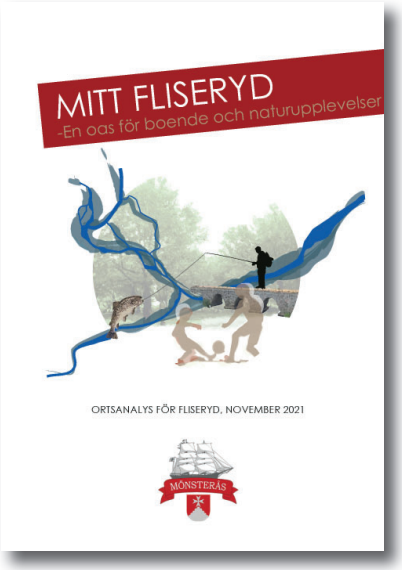

Ortsanalysen för Blomstermåla genomfördes år 2016, för Ålem år 2019 och för Fliseryd år 2021.

trafik på Hantverkarvägen har förbjudits, en gammal generator har tagits bort från Jungnerholmarna samt ett påbörjat arbete för ett natur- och kulturcentrum vid Jungnerholmarna.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har lyft kommunens arbete med ortsanalyser vid två tillfällen. Dels i deras skrift *God samhällsbyggnad* från 2017, där arbetet med ortsanalysen i Blomstermåla lyftes fram som ett bra exempel på god samhällsplanering, och dels på en konferens i Stockholm 2019 där planarkitekter från kommunen presenterade arbetet med ortsanalysen i Ålem.

SYFTE

Syftet med ortsanalysen i Timmernabben är att förbättra livsmiljön för de som bor, verkar och vistas på orten. Vidare är syftet att skapa en tydlig riktning för den fortsatta utvecklingen av samhället. Genom att tydliggöra utvecklingsinriktningen kan resurser nyttjas på bästa sätt och synnergieffekter skapas när insatser och investeringar görs i samhället.

VARFÖR GÖRS EN ORTSANALYS?

Arbetsmetoden som används i denna ortsanalys är en vidareutveckling av den norska ”stedsanalysen”. En stedsanalys är en systematisering av kunskap för att förstå en orts historia, nuvarande situation och framtidsmöjligheter. Den ska behandla historisk utveckling, natur och landskap, bebyggelsestruktur och enstaka element.

Den metod som utvecklats för att ta fram Mönsterås kommuns ortsanalyser har sin tyngdpunkt i dels en omfattande medborgardialog, djupintervjuer och en omfattande analys av samhällets fysiska och strukturella förutsättningar. I arbetet kartläggs och analyseras orten. Genom analysen utarbetas strategier för ortens utveckling samt en handlingsplan för att genomföra strategierna.

En ortsanalys kan användas som underlag för framtagande av en översiktsplan och ger kommunen handlingsberedskap inför framtiden. Den ger geografisk helhetssyn och integrering mellan fysisk, social och ekonomisk planering. På det viset kan bättre beslut fattas kring ortens utveckling. Genom ortsanalysarbete främjas dialogen mellan medborgare, kommun och stat. I en ortsanalys lyfts lokala kvaliteter fram och specifika förutsättningar kan tas tillvara.

Arbetet utförs av en arbetsgrupp som följs av en styrgrupp. Den består av representanter med samhällsviktiga kopplingar till Timmernabben samt politiker och tjänstepersoner från Mönsterås kommun.

SAMMANFATTNING - DETTA ÄR TIMMERNABBEN

Grafisk illustration över Timmernabbens samhälle.

Timmernabben är ett samhälle med gamla anor och sprungen ur byarna Nyemåla i norr och Gissemåla i söder. Samhället har vuxit fram mellan uddarna Timmernabben och Tillingenabben, där närheten till havet har haft stor betydelse för samhällets tidiga utveckling i form av rederi- och varvsverksamhet. Då kusten är en attraherande faktor har samhället utvecklats till en långsmal ort eftersom havet präglat orten, både historiskt och på senare år. Timmernabben är ett lugnt och tryggt samhälle med stor närhet till både skogen, åkerlandskapet och havet. Det är en trivsam boendeort där det småskaliga och de historiska karaktärsdragen bidrar till en unik livsmiljö.

Med sitt geografiska läge ligger Timmernabben strategiskt placerat precis mellan Oskarshamn och Kalmar vilket bidrar till större arbetsmöjligheter då två lokala arbetsmarknader kan nås från orten. För att uppnå en positiv utveckling i vår tid av olika globala trender, flyttmönster och urbanisering måste varje ort hitta sin roll att renodla. Varje ort är unik och att konkurrera på samma vilkor som liknande samhällen och större städer är i vår tid en svår uppgift. Istället handlar det om att lyfta Timmernabbens starkaste egenskaper; en trygg boendeort med nära till både naturen och havet. På så sätt kan livsmiljön stärkas så att människor eftersöker de boendekvaliteter som Timmernabben uppvisar.

De medborgardialoger som genomförts visar att Timmernabben är en familjeorienterad boendeort där invånarna är ganska nöjda även om det finns utvecklingspotential. Hos Timmernabbenborna finns en vilja att utveckla samhället och förbättra livsmiljön vilket stärker orten på både lång och kort sikt tack vare den gemenskap och det engagemang som invånarna uppvisar.

I ortsanalysen har fyra strategier tagits fram för att stärka livsmiljön i Timmernabben. Dessa fyra strategier baseras på invånarnas upplevelser av orten samt analysen av Timmernabbens fysiska miljö. Syftet med strategierna är att vägleda utvecklingen av samhället. Till strategidelen föreslås även en handlingsplan med åtgärder och insatser för att utveckla orten till ett fortsatt attraktivt och levande samhälle.

Trevlig läsning!

OMVÄRLDENS PÅVERKAN

FÖRÄNDRINGS-PROCESSER OCH TRENDER

För att kunna bedöma hur en ort kan utvecklas och vilka möjligheter som finns behöver orten sättas i relation till omvärlden och samtiden för att skapa förståelse för i vilken kontext det ageras. Det finns en rad pågående förändringsprocesser, eller trender, som påverkar all samhällsutveckling över hela världen. Boverket lyfter i sin rapport *Vision för Sverige 2025* fyra så kallade megatrender som de menar är här för att stanna. Megatrenderna är urbaniseringen, globalisering, digitalisering och klimatförändringar. Andra starka trender är en allt mer åldrande befolkning, ändrade värderingar och individualisering. Trenderna påverkar samhällsutvecklingen i Timmernabben direkt, framför allt genom klimatförändringar, men även indirekt, genom de andra trenderna. I detta kapitel beskrivs de övergripande megatrenderna.

Urbanisering

Urbaniseringen i Sverige har pågått sedan 1800-talet. Under mindre än 100 år ökade den andel av befolkningen som bodde i städer från 15 procent till 80 procent, där de snabbaste förändringarna skedde från 1800-talets slut till mitten av 1900-talet. Urbaniseringen var en direkt följd av industrialismen. År 1930 nåddes den så kallade demografiska brytpunkten, vilket innebar att lika många av landets invånare nu bodde i städer som på landsbygden. Takten på urbaniseringen har numera mattats av, men pågår fortfarande. Mellan år 1970-2010 ökade andelen av befolkningen som bor i städer endast med tre procentenheter, från 81 procent till 84 procent. Därmed sker fortfarande förändringar i hur befolkningen är fördelad i samhället.

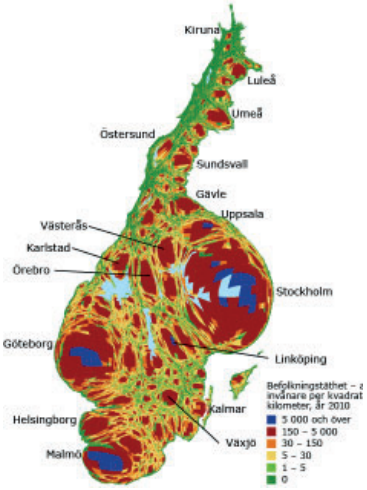

Sverigekartan förvrängd utifrån landets folkmängd. Figur från SCB.

I takt med att befolkningen ökar i en stad ökar också attraktiviteten i att flytta dit eftersom utbud av arbete, studier, upplevelser, nätverk och övriga livsstilspåverkande faktorer finns. Idag koncentreras befolkningen i allt högre utsträckning omkring större städer, detta ofta på bekostnad av invånarantalet i glesbygdskommuner. Framför allt är det i storstadsregionerna, områdena runt Stockholm, Göteborg och Malmö, som befolkningen koncentreras. Det är särskilt gruppen unga vuxna som flyttar, inte minst till universitetsorterna. Generellt sett flyttar kvinnor i mindre utsträckning till landsbygdskommuner än vad män gör, och kvinnor flyttar från landsbygdskommuner till större städer tidigare i livet[1]. Det kan därför skapa en obalans mellan andelen män och kvinnor i vissa kommuner.

Boverkets prognos är att urbaniseringstrenden är stabil. Prognosen fram till år 2040 visar att hela 70 procent av Sveriges befolkningsökning kommer att ske i de tre storstadslänen[2]. Timmernabben har en stabil

---

1) Regeringskansliet (2021)
2) Boverket (2012)

befolkningskurva som varje år ökar något. Samhället påverkas av urbaniseringen eftersom många, framför allt yngre personer, ofta väljer att flytta till större städer eller storstadsregioner.

Globalisering

Globalisering innebär att olika delar av världen integreras genom ett utökat utbyte av handel, information och personresor. Bakom globaliseringen står ny teknik och politiska beslut, vilka medför ömsesidiga beroendeförhållanden mellan stater och samhällen. Städer, regioner och länder kopplas närmare varandra i strukturella sammanhang där de växelvis konkurrerar och växelvis kompletterar varandra. Det innebär att Sverige och Kalmar län påverkas i hög utsträckning av externa händelser. Handel är den stora drivkraften bakom globaliseringen och handel är också nyckeln bakom Sveriges och Europas tillväxt. Förutsättningen för ökad handel är goda kommunikations- och transportmöjligheter. Genom förbättrade kommunikationer skapas även större arbetsmarknadsregioner (en region som på sikt kan vara självförsörjande på arbetskraft och arbetstillfällen)[3]. Det finns samband som visar att större arbetsmarknadsregioner innebär ökad tillväxt. Generellt minskar antalet arbetsmarknadsregioner och växer i stället till ytan i Sverige, eftersom kollektivtrafiken byggs ut och resor alltmer går över kommun- och länsgränser.

De senaste åren har globaliseringen även påverkat våra resvanor på fritiden. En tydlig trend är att antalet gästnätter på hotell, vandrarhem, och i stugbyar har ökat. År 2000 var antalet övernattningar i Sverige 26 miljoner. Till år 2012 skedde en stor ökning från 26 miljoner till 35 miljoner övernattningar. Prognosen år 2013 var att 44 miljoner övernattningar kommer att ske år 2020[4] men redan år 2019 uppgick antalet gästnätter till 50 miljoner[5]. År 2020 sjönk siffran på grund av coronapandemin. Men redan år 2021 ökade resandet något för att under andra halvan av år 2022 återgå till nära normala nivåer. Nedgången spås inte få några permanenta förändringar.[6] På sikt utgör besöksnäringen en stor ekonomisk möjlighet för större städer såväl som för landsbygden.[7]

Boverkets prognos för 2025 är att basindustrin (industrier som framför allt utvinner eller förädlar råvaror, såsom skogs-, och gruvindustrin) i Sverige kommer att stå för betydande delar av exporten, men att det kommer vara högteknologiska varor som kommer vara den enskilt viktigaste faktorn för fortsatt tillväxt. Forsknings- och utvecklingstäta områden är tillväxtnoder. Tillväxtnoder är också viktigt i regional skala.

---

3) Boverket (2012)
4) Turistnäringens Utvecklingscenter (2013)
5) Tillväxtanalys (2012)
6) Tillväxtverket (2023)
7) Boverket (2022)

Forskning visar att städer måste ha en befolkningsmängd på minst 25.000 invånare för att kunna fungera som tillväxtmotor[8].

Digitalisering

När nya tekniker utvecklas och börjar samverka ökar omvandlingen från ett analogt till ett mer digitalt samhälle. Både arbetsmarknad och välfärdstjänster påverkas på en rad olika sätt. Enskilda personer och platser som inte lyckas anpassa och förändra sig i takt med den tekniska utvecklingen kan drabbas hårt. Teknikens utveckling och digitaliseringens framfart de senaste årtiondena har skett i en mycket snabb takt och har stor betydelse för samhällsutvecklingen eftersom information kan färdas snabbt. Det innebär att människor kan följa händelser i realtid, även på andra sidan jorden. Digitaliseringen innebär också att många ärenden och tjänster idag kan göras helt elektroniskt.

Post- och Telestyrelsen gör varje år en bredbandskartläggning. År 2021 hade 88 procent av alla hushåll och företag i Sverige tillgång till bredband med en teoretisk hastighet om 100 Mbit/s. Detta är en ökning med 46 procentenheter sedan 2010[9].

Med snabba uppkopplingar uppstår nya möjligheter. Tillgång till internet möjliggör distansutbildningar på högskolor och universitet vilket ökar tillgängligheten till utbildning för de som inte har möjlighet att flytta, vilket i sin tur också kan bidra till en jämställd och regional tillväxt. Digitaliseringen märks också av i våra köpmönster genom att näthandeln tar andelar av detaljhandeln. Näthandeln gör att ett större utbud av varor och tjänster finns tillgängligt där det tidigare inte gick att nå. En annan förändring är att betalning i samhället till stora delar har gått från att ske med kontanter till elektronisk överföring via kort eller mobil.

Boverkets prognos är att digital service i våra liv, såväl offentlig som kommersiell, kommer vara en naturlig del av våra liv år 2025. Vidare kan andelen distansarbetare tänkas öka, vilket i sin tur minskar antalet resor. Teknikutvecklingen ger möjligheter att bemöta de utmaningar som glest befolkade och landsbygdsdominerade områden har i form av gleshet och långa avstånd. Bland annat kan digitalisering medföra kostnadseffektiva transporter av varor, en mer behovsanpassad kollektivtrafik, ett nytt utbud av utbildningar och kompetensutvecklingsmöjligheter och kan därmed skapa en förändrad arbetsmarknad[10].

---

8) Pettersson (2013)
9) Post- och Telestyrelsen (2022)
10) Regeringskansliet (2021)

För Timmernabben kan digitaliseringen medföra stora möjligheter att nå utbud som inte finns fysiskt på orten. Både vad gäller varor, tjänster, arbete och utbildning. Lokalt kan digitaliseringen också sägas innebära en förändring i samhället om närservice som exempelvis butiker eller andra tjänster försvinner till följd av digitaliseringen.

Klimatförändringarna
Klimatförändringarna är ett faktum. Parisavtalet, som konkretiserar och förtydligar FN:s klimatkonvention om åtgärder för att förhindra klimatförändringar, trädde i kraft år 2016. Det viktigaste målet i Parisavtalet är att hålla den globala uppvärmningen under +2 °C, men helst under +1,5 °C. Det är oundvikligt att länder, företag och individer behöver förändra beteenden och vanor när det gäller transporter, matvanor, produktion och återvinning för att bromsa klimatförändringarna. Utvecklingen går dock åt fel håll och nu bedöms temperaturhöjningen bli 2-6°C varmare vid sekelskiftet om inte utvecklingen vänder[11]. Med klimatförändringarna följer ett antal effekter för Östersjöregionen. Till exempel beräknas förändringarna leda till perioder med extremt torrt väder och perioder med extremt fuktigt väder. Årsnederbörden beräknas öka samtidigt som sommarnederbörden beräknas minska. Förändrade nederbördsmönster leder till ökad risk för översvämningar, ras och erosion vilket är katastrofer som kan innebära stora kostnader. Konsekvenserna av klimatförändringarna bedöms bli mest påtagliga i västra, mellersta och norra Sverige.

Ökad nederbörd under korta perioder kan bli problematiska för VA-näten då dessa ofta inte är dimensionerade för det framtida nederbördsmönstret. Detta kan i förlängningen leda till att VA-systemen tvingas brädda orenat avloppsvatten vilket i sin tur förorenar omgivningarna och kan leda till att dricksvattenförsörjningen slås ut.

Timmernabben står inför stora utmaningar med klimatförändringarna. Ortens geografiska läge vid kusten gör att samhället påverkas direkt av främst havsnivåhöjningar och stranderosion. Det är viktigt att samhället påbörjar en klimatanpassning och förbereds för att stå emot dessa förändringar, för att undvika skada på bebyggelse och infrastruktur.

Värderingar
Det är människors värderingar, om vi är toleranta mot olikheter samt om kreativitet och entreprenörskap uppmuntras som påverkar känslan av tillit till varandra. Även ett lands kultur, utveckling och möjligheter att bygga upp fungerande institutioner är starkt kopplat till de rådande

---

11) SMHI (2022)

värderingarna. När globaliseringen och nya kommunikationstekniker gör att idéer, kunskap och även desinformation sprids snabbare blir vi påverkade av människor och skeenden utanför vår nations och vår kulturs gränser. Förändrade värderingar har länge följt generationsskiften men i och med globaliseringen och det starka flödet av information ökar skillnader i värderingar även mellan individer ur samma generation.

Ett sätt att stärka tilliten i ett samhälle är att skapa mötesplatser eller forum där människor från olika grupper i samhället får anledning att mötas. I möten mellan människor uppstår tillit. Barn som leker vid samma lekplats gör exempelvis att möten uppstår både mellan barnen, men också mellan föräldrarna. Därför är det viktigt att det finns olika typer av mötesplatser som attraherar olika samhällsgrupper och är tillgängliga för alla i samhället.

En viktig del i ortsanalysarbetet för Timmernabben är att kartlägga de mötesplatser som finns på orten och se över hur fler mötesplatser kan tillskapas och utvecklas.

FRAMGÅNGSFAKTORER FÖR EN GOD LIVSMILJÖ

Vad är en god livsmiljö och vad utgör en attraktiv bostadsort? Varför väljer vi ibland att flytta? För att människor ska kunna och vilja bo, leva och verka på en plats har goda, attraktiva och omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer en avgörande betydelse. Men för att kunna utröna vad som leder till en mer attraktiv livsmiljö och samtidigt föreslå insatser måste vi förstå vad det är som skapar en god livsmiljö. Man kan tänka att vi människor upplever olika saker som attraktiva. Självklart spelar många olika faktorer in när vi väljer vart vi lever våra liv. Men det finns också övergripande strukturer som kan definieras och som påverkar oss när vi gör våra val.

Attraktivitet

I samhällsutveckling används begreppet attraktivitet flitigt. Det talas ofta om ”en attraktiv region” eller ”en attraktiv livsmiljö”. I skriften *Regional attraktivitet - tillväxtmotor i en global verklighet* står det att för företag och kapital kan attraktivitet innebära en sak, medan det för en individ eller familj innebär en annan[12]. Intervjuer med personer som flyttat har visat att de faktorer som bidrar till en flytt kan ses på tre olika nivåer:

12) Tillväxtanalys (2012)

1. **Behov**, som är basen och avser de grundläggande faktorerna som måste vara uppfyllda för att platsen överhuvudtaget ska vara intressant. Det handlar om faktorer så som en trygg och säker bostad.
2. **Krav**, är faktorer som inte är förhandlingsbara utan ska vara uppfyllda.
3. **Preferenser**, kan vara faktorer som ”är det lilla extra”

Ju större förutsättningar en plats har att uppfylla de potentiella inflyttarnas önskemål på dessa tre nivåer, desto större är platsens attraktivitet. Med utgångspunkt i att olika grupper i samhället har olika behov, krav och preferenser kan modellen användas för att underlätta analyser av attraktivitet.

När Kairos Future undersökte vad en attraktiv plats är ställdes enkätfrågor till 6000 svenskar. Respondenterna fick beskriva attraktivitet med ett enda ord. Det ord som verkligen stod ut var *nära.* Oavsett i vilken typ av kommun man bodde var närhet det vanligaste ordet när de beskrev en attraktiv plats. Vad man ville ha närhet till var dock lite olika. I storstadsregioner var det vanligt att man ville ha närhet till goda kommunikationer medan boende på landsbygden i högre utsträckning ville ha närhet till natur[13].

I den tidigare nämnda rapporten från Tillväxtanalys presenteras ett antal faktorer som antingen var och en eller tillsammans lyfts fram för att en ort ska upplevas som attraktiv:
• Tillgång till natur
• Utbyggda infrastruktursystem
• Tillgång till en god service
• Tillgång till kompetent personal och god kvalitet på skolor och högskolor
• Kultur och trygghet samt socialt kapital

Vidare finns det forskare som argumenterar för att det behövs vissa framgångsfaktorer för att en ort ska få ett varumärke där igenkänning, trovärdighet och unik karaktär är centralt, vilket också kan upplevas attraktivt. Faktorerna kan gälla både för städer och mindre samhällen.
Faktorerna som lyfts fram är:
• Visionära personer - eldsjälar
• Politisk vilja och ledarskap
• Social och kulturell mångfald
• Dynamisk organisationskultur genom nätverk
• Tillgång till byggnader och områden för kulturändamål

---

13) Kairos Future (2016b)

Förutom det geografiska och historiska perspektivet är det viktigt med mångfald eftersom det främjar och stärker näringsbredd, kulturutbud och branschkluster, vilket är av betydelse för attraktiviteten. Andra attraktionsfaktorer är närhet som sänker kostnader och naturtillgångar, exempelvis stränder, som innebär en attraktiv boendemiljö. Möjligheter till nybyggnad är viktigt och attraktivitet påverkas av estetik, läge och utbud av fastigheter. Mötesplatser är en annan viktig del. Mötesplatser gör mänskliga möten möjliga. I mänskliga möten kan erfarenheter samt perspektiv utbytas och då kan saker hända! Möten mellan människor från olika grupper i samhället stärker tilliten och tryggheten i ett samhälle.

I rapporten *Vad är en attraktiv plats* från Kairos Future utformas en pyramid där föregående faktorer för attraktivitet fördelades utifrån dess vikt. Man kan säga att de motsvarar de tre nivåerna Behov, Krav och Preferenser. Basala behov som trygghet och grundläggande funktionalitet finns i botten medan myller, möten och "känslan av att bo där det händer" finns i toppen av pyramiden[14].

För att uppnå en attraktiv plats ska det alltså eftersträvas att kunna erbjuda alla faktorer i platspyramiden.

Figur från Kairos Future (2018).

---

14) Kairos Future (2016b)

Flyttmönster
Varje år flyttar 1,3 miljoner människor i Sverige. Ungefär hälften av alla som flyttar har valt sin nya boplats på grund av att den nya bostadsmiljön som helhet anses vara så attraktiv att den är värd att flytta till. Det kan verka självklart för alla att man väljer att flytta till en plats som är attraktiv. Men faktum är att man tidigare i störst utsträckning valde en boplats på grund av arbetet. Idag är det bara 18 procent av alla flyttar som görs av den anledningen. ”En inrikes flytt är inte en flykt, det är att göra karriär” står det i Kairos Futures skrift *Varför flyttar vi?*. Att flytta inom Sverige är att göra karriär inom livets olika områden. De 7 vanligaste orsakerna bakom en inrikes flytt är:

• Platskarriär – platsen som helhet i sig är så attraktiv att man flyttar dit. Man flyttar helt enkelt till platsen, ibland innan man vare sig har bostad eller en färdig sysselsättning. Detta är idag den vanligaste karriären och motiverar 50 procent av flyttarna under 2000-talet.

• Bostadskarriär – man flyttar för att få en bättre bostad. Bostadskarriären motiverar 44 procent av flyttarna.

• Framtidskarriär – man bedömer att framtidsutsikterna är bättre på platsen man flyttar till. Framtidskarriären motiverar 33 procent av flyttarna.

• Avståndskarriär – man flyttar på grund av minskade avstånd och restider. Avståndskarriären motiverar 20 procent av flyttarna.

• Arbetskarriär – man flyttar på grund av att man fått ett (nytt) jobb eller att arbetet flyttade. Arbetskarriären motiverar 18 procent av flyttarna.

• Återkomsten – man flyttar ”hem” igen till en plats där man bott tidigare. Återkomsten motiverar 15 procent av flyttarna.

• Relationskarriär – man flyttar på grund av partnerns skäl snarare än egna motiv. Relationskarriären motiverar 13 procent av flyttarna.

Det är sedan 90-talet som arbetskarriären har minskat i betydelse och betydelsen av platskarriär ökat. Platskarriär betyder att det har blivit viktigare för människor att bo på en plats som uppfyller deras drömmar på fritiden med familj och vänner medan arbetet har minskat i betydelse.

Olika platser har olika kvaliteter och lockar människor från olika målgrupper olika delar av livet. Även människors intressen styr vart man väljer att bo. För många blir bostaden ett alltmer viktigt livsprojekt. Vissa människor ser främst på sin bostad som en funktion medan andra ser den som en del av sin identitet[15].

---

15) Kairos Future (2016a)

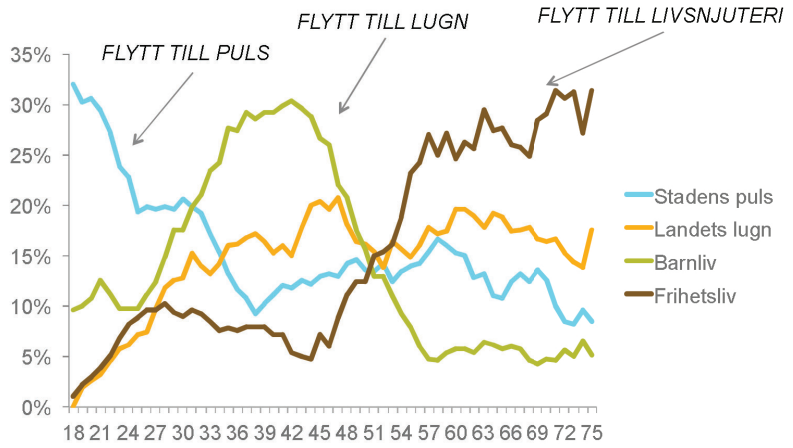

Diagrammet visar en generell trend för flyttmönster. Denna trend kan även utläsas i Mönsterås kommuns flyttmönster. Källa: Kairos Future (2018).

För att förstå hur en stad eller ort bäst kan nyttja sin potential för att få en positiv utveckling kan en analys som definierar samhällets karaktär göras. I rapporten *Stora jobbstudien företag, Framtiden för platsbundna företag – rapport för Mönsterås* beskriver Kairos Future Mönsterås kommun som en uppkopplad oas. Begreppet innebär att kommunen kan erbjuda en attraktiv livsmiljö som boendeort med närhet till intilliggande arbets- och serviceutbud såsom Kalmar. För att stärka Mönsterås kommuns attraktivitet bör livsmiljön alltså stärkas ytterligare, liksom kopplingarna till omkringliggande städer.

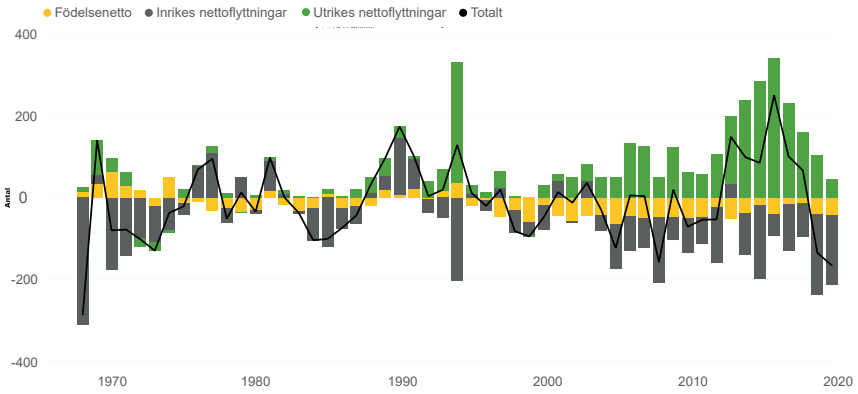

Befolkningsförändringar Mönsterås kommun per år ,1968-2020. Källa: Region Kalmar län

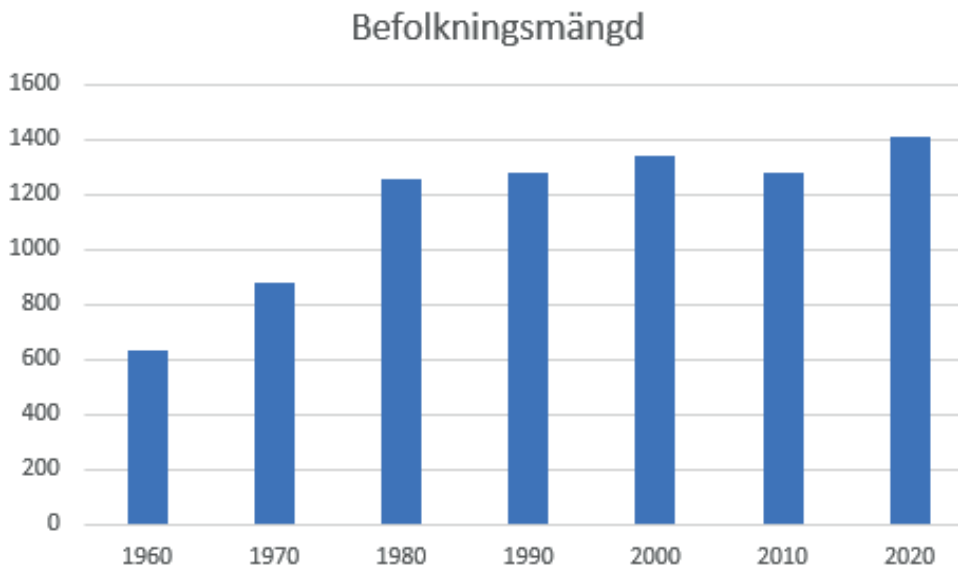

Befolkningsförändringar i Timmernabben, 1960-2020. Källa: SCB

Flyttmönstret i Mönsterås kommun är både typiskt och atypiskt för en mindre kommun. Mönsterås har nämligen en positiv inflyttning av personer från alla åldersgrupper, förutom unga vuxna mellan 19-25 år, till skillnad mot många andra kommuner inom Kalmar län[16]. Mönsterås är en kommun där många trivs och stannar kvar i. Av de som är födda i Mönsterås har 27 procent alltid bott i kommunen samtidigt som 17 procent har flyttat härifrån men återvänt. Även de som flyttar från kommunen trivs bra i närområdet då 37 procent av de som är födda i Mönsterås bor i en närliggande kommun inom Kalmar län[17].

Sedan år 1960 har befolkningen i Timmernabben mer än dubblerats. Mellan 1960-1980 ökade befolkningsmängden drastiskt. Under de efterföljande 20 åren avstannade tillväxten något. Mellan år 2000 och 2010 minskade befolkningen i Timmernabben för att sedan fortsätta öka framåt år 2020 igen. År 2020 bodde drygt 1400 personer i Timmernabben, med en jämn fördelning av män och kvinnor.

Statistik från bostadssajten Booli antyder ett högt tryck på bostadsmarknaden i Timmernabben. De senaste 36 månaderna har ungefär 70 villor, 10 kedjehus och 30 tomter sålts i Timmernabben. Under samma tid har Mönsterås kommun beviljat 18 bygglov för nybyggnad av enbostadshus. Tillsammans visar statistiken att

16) WSP (2016)
17) SCB (2022)

Timmernabben är en populär ort att flytta till och att de lediga tomter som finns både säljs och bebyggs.

Eftersom det finns ett tryck på bostäder i Timmernabben är det viktigt att det finns både hyresrätter, bostadsrätter, radhus och villor. Det möjliggör nämligen för inflyttning av olika typer av hushåll till orten. När en person eller familj flyttar möjliggör det för ett annat hushåll att flytta in och lämnar i sin tur en tom bostad efter sig. Om den så kallade flyttkedjan går hela vägen möjliggör det för en större flexibilitet i bostadsmarknaden där till exempel äldre flyttar ifrån sina hus till lägenhet och barnfamiljer flyttar in i det tomma huset.

BESÖKSNÄRING - EN NY BASNÄRING

Urbaniseringen har inneburit att landsbygden generellt fått en minskad befolkning, samtidigt som medelåldern ökar. Många industrijobb har idag försvunnit från den svenska landsbygden, samtidigt som en omfattande strukturrationalisering har gjort att arbetstillfällen inom jord- och skogsbruk, fiske och gruvnäring har minskat[18]. Besöksnäringen har lyfts fram som allt viktigare för landsbygdens utveckling och tillväxt. Den är idag en grundnäring som är den snabbast växande näringen i Sverige, där exportvärdet mer än tredubblats sedan år 2000. Besöksnäringen hjälper till att utveckla och skapa tillväxt, möten mellan människor och bidrar till en hållbar utveckling.[19]

Besöksnäringen är platsspecifik och bör utvecklas i relation till platsens natur, kultur och sociala karaktärsdrag. Den är också en integrerad del av lokalsamhället och kan ha stor betydelse för många mindre samhällen som inte har tillräckligt befolkningsunderlag för att nå en god ekonomisk tillväxt[20]. Besöksnäringen kan påverka vardagslivet för lokalbefolkningen, men samhället i stort kan också gynnas av näringen då lokal service och handel ofta nyttjas och främjas.

En utmaning med utvecklingen av besöksnäringen är att olika intressen möts och ibland kan hamna i konflikt med varandra. Därför krävs ett aktivt ledarskap och en strategisk styrning för att nå en samverkansstyrning mellan parter som är beroende av varandra i målet att nå en välutvecklad besöksnäring.

---

18) Syssner, J & Olausson, A (2019)
19) Tillväxtverket; Syssner, J & Hjerpe, M (2015) Besöksnäringen står för en växande del av Sveriges ekonomi och sysselsättning. Den totala turismkonsumtionen har ökat kraftfullt under hela 2000-talet.
20) SKL (2018)

TIMMERNABBEN

GEOGRAFI

Timmernabben ligger belägen vid Timmernabbenviken som är en del av Kalmarsund och Sveriges ostkust. Omkring 2 kilometer västerut ligger väg E22 i nord-sydlig riktning. Den börjar i Trelleborg och leder upp till Norrköping. Omkring 7 kilometer norr om Timmernabben återfinns Mönsterås och ytterligare 3 mil norrut ligger Oskarshamn. Knappt 4 mil söder om Timmernabben ligger Kalmar och 4 mil norrut ligger Oskarshamn. Sydväst om Timmernabben ligger Ålem och Blomstermåla längs riksväg 34. Kusten har starkt präglat samhället som är långsmalt uppbyggt och förlagt på Timmernabbenåsen. Det kringliggande landskapet består av både skogs- och jordbrukslandskap med strandängar längs kusten norrut mot Mönsterås och söderut vid Gäddenäs.

Timmernabben är belägen vid Timmernabbenviken mellan Oskarshamn och Kalmar.

HISTORIA

Timmernabben har sitt ursprung i de båda byarna Nyemåla i norr och Gissemåla i söder, som benämns redan under 1500-talet. Under 1540-talet hade Nyemåla fem gårdar och Gissemåla två. Bönderna i byarna hade sina lossningsplatser på uddarna Tillingenabben och Timmernabben. Tillingenabben låg enligt äldre kartor vid den plats som idag kallas Danska varvet medan Timmernabben är den udde där Nyemålavägen slutar vid stranden. Samhället Timmernabben har därmed vuxit fram längs kuststräckan, mellan dessa två uddar.

Historisk karta över Gissemålas ägor, år 1808. Källa: Lantmäteriet

Namnet Timmernabben betyder ”Timmer-udden” och kommer från att vara en plats för lastning och lossning då exporten av trävaror haft stor vikt för platsen. År 1795 nämns ”lastageplatsen Timmernabben” för första gången i samband med auktion av ekvirke vid platsen.

Kapten Emil Löfgren och besättning på skonertskeppet Tärnan av Timmernabben från tidigt 1900-tal. Foto: Ålems Socken

Under 1800-talets andra hälft växte varvs- och rederiorten Timmernabben fram, där de båda uddarna Timmernabben och Tillingenabben växte samman. Redan under 1700-talet utskeppades virke från orten och har därmed gamla anor som virkeshamn. Från mitten av 1800-talet startade Timmernabbens identitet med ett livligt skeppsbygge och betydande rederirörelse. Timmernabben hade tre särskilda varv. Längst i söder låg det äldsta varvet, Danska varvet, som drevs av föreståndaren och den skicklig skeppskyggaren Andreas Pettersson tillsammans med dansken J.C Brink-Seidelin. Ytterligare en dansk, Henrik Lorentzen Hammer, startade Timmernabbens andra varv; det Hammerska varvet som låg norr om Fagervik. Hammer började ganska snart att ägna sig åt fajansfabriken som kom i drift 1859. I stället tog Carl Johan Bring över varvsrörelsen och blev efter detta ofta kallat Bringska varvet. Det tredje varvet vid Timmernabben var det Ohlssonska som låg beläget längst i norr. Under Timmernabbens storhetstid med varvsverksamhet byggdes enbart inom svenska handelsflottan ett 70-tal skutor. Minst lika många har byggts för Danmark och andra länder. Den Ohlssonska firman bedrev även en omfattande rederirörelse då firman i regel ägde 5-6 fartyg i sjön[18].

Timmernabben har således en stor skeppsbyggarhistoria med stora varvsindustrier och mängder av arbetare och fartyg. Samhället vimlade av eget och främmande sjöfolk där kaptener bosatte sig i Timmernabben

---

18) Ålems Hembygsförening (1949)

Foto över Gabriel keramik, Fajansverken från ca 1950. Foto: Kalmar läns museum

under långa tider för att kontrollera sina byggen. Skeppsbygget, rederi, träexport och fajansfabriken gjorde Timmernabben till ett betydande ortscentrum under 1800-talets andra hälft. En annan unik sida till socknens sjöfartsliv hör det så kallade bonderederiet, där kustbönderna själva ägde fartyg som vanligtvis var uppdelat på flera andra andelar. Detta var typiskt under 1800-talet för de södra delarna i Kalmar län, och i vissa kustsocknar kunde varje bonde vara delägare i fartyg byggda på kustens egna varv med virke från delägarnas egna skogar.

Keramiktillverkningen som startades av Hammer vid Näsholmen kom år 1865 att flyttas till den plats där fajansfabriken idag är belägen.

Korsvirkeshuset från sågverket, foto från 1954. Foto: Kalmar läns museum

Hammer uppförde en väderkvarn vid fabriken som till en början var konstruerad för att dra en cirkelsåg vid Hammers varv på Näsholmen. I samband med flytten konstruerades kvarnen om för att kunna mala lera som fraktades från Bornholm. Kvarnen, som än idag står kvar, utgör ett landmärke för Timmernabben som ort och har stort kulturhistoriskt värde tillsammans med fabrikens övriga byggnader. Under 1930-talet fick fajansfabriken nytt liv under konstnärens Gabriel Burmeisters ledning. Verksamheten fortsatte och övertogs under 80-talet av tredje generationens Burmeister. En omfattande produktion av kakel till den moderna svenska kakelugnsindustrin påbörjades vilket senare även övergick till egen kakelugnstillverkning. År 2020 fick verksamheten ny ägare med lokal anknytning och idag produceras enbart kakelugnar.

Hamnplatsen där framför allt trävaruhandel ägt rum donerades till Ålem kommun 1908. Kommunen fortsatte att arrendera ut marken för virkeshandel. Kring år 1920 etablerade sig ett sågverk på platsen som bedrevs fram till år 1963 och såghuset revs något år senare. Idag finns två byggnader kvar från sågverkets tid; två magasin där det ena är byggt i korsvirkesstil och det andra i skiftesverk.

År 1919 startade dåvarande godsägaren på Råsnäs, Robert Lejmark, karamelltillverkning tillsammans med sin bror Verner. Karamell-tillverkningen var ett sätt att ta vara på skörden från herrgårdens trädgård med fruktträd samt hallon- och jordgubbsplanteringar. År 1931 flyttade Råsnäs Konfektyrer från Råsnäs herrgård till Timmernabben och fick sin nuvarande lokal år 1949 där gammeldags och traditionsenlig tillverkning av karameller sker än idag.

Kustens liv med trävaruhandel, export, skeppsbygge, skeppsrederi och sjöfart är en mycket viktig sida av socknens historia. Både att jordbrukarsamhället tilläts en ”fläkt av romantik och äventyr” samt att det ur ekonomisk synpunkt varit en grund för bygdens lyckosamma utveckling. Ett exempel ur verkligheten är Nils Johan Nilsson och frun Anna Nilssons levnadsöde. Båda var uppväxta i bondesamhället men genom skickliga affärer och entreprenörskap gjorde de en sällsam klassresa. Nils Johan började sitt yrkesliv som markägare och bonde men blev omkring år 1850 provisionshandlare i Mönsterås medan Anna ansvarade för hushållet samt barnaskaran som raskt växte sig större. Efter ett köp av en trävaruverksamhet år 1861 flyttade familjen till Gissemåla, södra Timmernabben. Under 1860- och 70-talet utvecklades verksamheten med rederiverksamhet vilket ytterligare bidrog till affärerna.

År 1875 köpte familjen Råsnäs herrgård och därmed blev bondeparet godsägare. Trots den skickligt manövrerade klassresan kantades framgångarna av sorg. Av de 14 barn som Anna fött gick majoriteten bort redan under spädbarnsåren, trots vaccin mot smittkoppor och minskad barnadödlighet. Ytterligare några av barnen gick bort i vuxen ålder och dottern Josefine blev ensam kvar av syskonen. Efter parets Nilssons bortgång testamenterade Josefine år 1908 stora delar av arvet till dåvarande Ålems kommun. Stiftelsen *NJ och Anna Nilssons minne* bildades med syfte att dela ut medel för hjälp till behövande, ålderstigna och sjuka inom Ålems kommun. Stiftelsens verksamhet fortgår än idag[19].

LANDSKAP OCH GRÖNSTRUKTUR

Samhället är delvis byggt på Timmernabbsåsen som är drygt 11 km lång. Den löper längs kustlinjen i söder för att sedan vika av västerut kring Ramsås och delas i två ryggar. Åsen är ett komplext stråk av isälvsavlagringar från den senaste istiden, utsatt för påverkan från Kalmarsunds vågor. Vid Gäddenäs udde finns två åsryggar som åtskiljs av en längsgående sänka. Den yttre ryggen som ligger mot Timmernabbenviken har en krönvall längs den sydvästra stranden. På den flackare nordostsidan finns tydliga strandvallar. Majoriteten av Timmernabbens berggrund består av sandsten, en porös bergart som är vanlig kring Östersjön. Vid Ramsås består berggrunden av granit, en av de vanligaste bergarterna i Sverige och en som brukar hittas i Småland. Vidare söderut, mot Solberga, består berggrunden av granodiorit som påminner om granit.

Inlandsisen drog troligen bort från Kalmarsundskusten för 12000 - 14000 år sedan. Då var Timmernabben belägen under vatten och strandlinjen låg cirka 15 meter högre än idag. När stora mängder vatten smälte tog det med sig löst material som sten, grus, sand och lerpartiklar. Materialet som avsattes bildade åsen och visar samtidigt vilken sträckning isen hade samt vilken hastighet isälven hade. Finkorniga partiklar som lera och silt transporterades längre och bildade lerjordar medan det tyngre materialet bildade själva åsen. Majoriteten av jordarterna närmast kustlinjen består av isälvssediment. Angränsande till stråket av isälvssediment hittas både postglacial sand och svallsediment bestående av grus som tydligt följer åsens kant. Vidare norr, väster och söder om samhället är sandig morän den främsta jordarten med insprängda delar av torv, silt, postglacial sand och glacial lera.

---

[19]) Jonny Nilsson (2022), NJ och Anna Nilsson på Råsnäs

Ofta nyttjas lerjorden som jordbruksmark eftersom den är bördig och har goda odlingsegenskaper. I Timmernabben har den mindre mängd lerjord som finns nyttjats tillsammans med det som fanns till hands, främst den sandiga moränen eller postglacial sand även om de inte har samma näringsrika innehåll som lerjord. Bördiga jordar har länge lockat människor som bosatt sig och levt av jorden. I och med brukandet har landskapet förändrats eftersom människor påverkar landskapet lika mycket som det påverkar dem. I dagens jordbrukslandskap syns ofta spår av äldre tiders bruk, exempelvis smala tegar, byggnadsrester, åkerholmar och stenmurar.

Jordbrukslandskap i Timmernabben. Foto: Anna Broette

Vårt nutida jordbrukssamhälle är mer intensivt med större åkrar, jordbruksmaskiner och bekämpningsmedel till skillnad från äldre tiders jordbruk som var mindre i storlek och sköttes för hand eller med hjälp av dragdjur. Olika brukningssätt har olika inverkan på landskapet och idag påverkas ofta floran och faunan av influenser från omgivande åkermarker. Betesmarkerna gödslas och sås med foderväxter samtidigt som det inte är ovanligt att det planteras produktionsskog på jordbruksmark. De enda naturliga gräsmarkerna som finns kvar är strandängarna, en landskapstyp som är vanlig längs kusten mellan Timmernabben och Mönsterås.

---

[20]) *Smålands skogs- och trästrategier (2022)*

Den större delen av jordbruksmarken är samlad väster om centrala Timmernabben medan skogsområden breder ut sig främst nordväst och söder om samhället. I framför allt södra delen av Timmernabben är skogsområdena populära strövområden. Sydväst om samhället finns kluster med värdefulla ädellövträd samt norr om samhället längs Strandavägen och strandängarna. Ädellövslagen är de som har särskilt ekonomisk samt ekologiskt värde. De utgörs av alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Eken är särskilt vanligt i Kalmar län. Skogen har inte alltid sett ut som den gör idag och det är idag ont om gammal skog i Småland. En betydande anledningen är industrierna, sågverken och pappersbruken som främjat odling av gran och tall.[20]

KUSTEN OCH SKÄRGÅRDEN

Timmernabbenviken och kustlinjen omfattas av två riksintressen; högexploaterad kust och naturvård. Riksintresset för högexploaterad kust innebär en begränsning i utbyggnaden av fritidsbebyggelse för att värna kustmiljöerna och främja det rörliga friluftslivet. Riksintresset för naturvård gäller Mönsterås moränskärgård som är av främst geologiskt intresse men riksintresset lyfter även det rika fågellivet längs kusten.

Öster om Timmernabben ligger Lövö med dess omgivande moränskärgård. Hela Lövö är Natura 2000-område och ett populärt strövområde. Landskapsbilden präglas av ständiga växlingar mellan land och vatten. Terrängformerna är låga och flacka med långgrunda stränder. Öarna är till större delen barrskogsklädda men det förekommer lövskog i form av ek, björk och lind. Strandängarna är breda med bland annat klöverärt, kustarun och strandtåg. Fågellivet är rikt och här kan till exempel skäggdopping, ejder, knipa, vigg, knölsvan och storskrake ses. På Gräsgrundet finns en skrattmåskoloni. I södra delen av Lövös naturreservat finns fågelskyddsområden som omfattar Marsö Småskär, Gräsgrundet, Oxelgrundet, Ortegrundet och Bussegrunden. Mannegrund är en ö i yttersta havsbandet med ett rikt fågelliv där bland annat skräntärna och mellanskarv häckar. Samtliga fågelskyddsområden omfattas av tillträdesförbud från den 1 april till den 10 juli. Skyddsområdet gäller för att skydda hotade och sällsynta arter, fågelkolonier och viktiga häckningsplatser för skärgårdsfåglar.

Även områden kring Väderön är skyddade med Natura 2000-område eftersom betesmarkerna innehåller många gamla och vidkroniga ekar. Dessa miljöer är dessutom några av de artrikaste platserna i landet för vedlevande insekter och fladdermöss[21]. Natura 2000-områden utses med stöd av två EU-direktiv: fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet. Syftet med Natura 2000-områden är att bevara den värdefulla naturen,

---

[21]) *Kalmar Länsstyrelse (2016)*

Timmernabbens skärgårdslandskap och kustlinje. Foto: Anna Broette

men innebär inget generellt stopp för pågående markanvändning eller utveckling av samhället. Vilka åtgärder som kan påverka områdena avgörs i varje enskilt fall.

Kusten är det som varit av stor betydelse för samhällets utveckling. Under 1800-talets senare del var kusten och hamnen betydelsefull för skeppsbyggandet, trävaruexporten samt fajansfabriken. Under senare delen av 1950-talet till mitten av 1990-talet gick bilfärja över till Borgholm som lockade både turister och ortsbefolkningen. Även de som inte skulle med färjan tog sig gärna ner till hamnen för att träffa bekanta och bevittna sommargästerna på väg till Öland. Hamnen används idag som småbåtshamn och gästhamn där Timmernabbens båtsällskap är hamnvärd samt har sitt båtupplag. Båtlivet är aktivt och till Borgholm, som är ett populärt utflyktsmål, är det endast omkring 16 kilometer.

Men kustbandet är inte bara synlig från sjösidan utan även uppskattad från land. Längs kusten går Mönsterås kustväg från Mönsterås i norr, ner till Timmernabben, förbi Strömsrum, vidare förbi i Pataholm och fortsätter in i Kalmar kommun i söder. Det är en naturskön turistväg som används flitigt av både kommuninvånare och turister.

SAMHÄLLELIGA FUNKTIONER

Bostäder

Enligt kommunens bostadsförsörjningsprogram 2020-2023 bor nästan tre fjärdedelar av kommunens befolkning i småhus (villa, par,- rad,- eller kedjehus). Jämfört med Kalmar län har Mönsterås kommun en betydligt större andel boende i småhus, en trend som gäller för alla åldersgrupper.

I Mönsterås kommun och framför allt Timmernabben finns potential för nya bostäder genom att befintliga fritidshus omvandlas till permanentbostäder. Enligt Svensk Fastighetsförmedlings trendanalys för år 2021 har 23 procent av de som äger ett fritidshus funderat på att göra om sitt fritidshus till permanentboende. Under den globala coronapandemin som pågick mellan åren 2020-2022 förändrades synen på fritidshus där ägarna dels tillbringat mer tid i fritidshusen men även värderat nyttjandet högre. Vistelsen i fritidshus året runt spås öka även de närmsta åren.

Timmernabbens bostadsbestånd består förutom fritidshusområden främst av privatägda småhus. Strax norr om Tillingeskolan, längs Strandavägen, finns ett mindre område med hyresrätter som Mönsterås Bostäder äger och där ett nytt hyreshus stod färdigt år 2022. Det finns även hyresrätter med privat fastighetsägare längs Sjövägen vid den gamla EFS-gården. I nordvästra delen av samhället finns ett område med bostadsrätter, vid Smittegårdsvägen.

De senaste åren har det funnits en stor efterfrågan på villatomter i Timmernabben. Det är viktigt för kommunen att behålla de invånare som vill bygga nytt och att det finns byggklara tomter för de som vill flytta till kommunen. Det är viktigt att en ort kan erbjuda en variation av bostadsmöjligheter eftersom olika hushåll har olika preferenser och preferenserna kan skifta över tid. En god balans mellan efterfrågan och utbud av olika bostadsmöjligheter bidrar till att unga vuxna kan hitta sin första bostad samtidigt som äldre kanske vill flytta från sin villa och hitta en lägenhet på samma ort.

Antalet sålda tomter i Timmernabben har ökat de senaste åren och under åren 2021-2022 sålde kommunen ungefär 15 byggfärdiga tomter. I Timmernabben finns färdig planlagd mark för bostäder. Cirka tjugo nya tomter projekterades år 2022 och ligger strax norr om Timmernabben, vid Råsnäs. Det finns även planlagd mark för bostäder strax söder om Strandavägens västra infart med möjlighet till ungefär 35 nya bostäder. Dock är efterfrågan på nya tomter stor vilket ställer höga krav på att producera ytterligare detaljplanelagd mark för bostäder i samhället.

Bebyggelsens framväxt

De centrala delarna av Timmernabben, kuststräckan mellan de två uddarna Tillingenabben och Timmernabben, växte fram mellan åren 1850-1950. Byggnader från sekelskiftet finns främst representerade i de södra delarna kring Danska varvet. Det finns en tydlig delning mellan

Timmernabbens äldre epok som sjöfartsamhälle och den moderna epoken som semesterort där fritidshusen är överrepresenterade i södra delen av samhället. Den ursprungliga bebyggelsestrukturen är något brokig med en åldersmässig spridning och olika typer av byggnader. Den norra delen av Timmernabben, som vuxit fram från byn Nyemåla, har en del bebyggelse från tidigt 1800-tal. Särskilt bebyggelsen längs Strandavägen och den östra delen av Nyemålavägen. Många av byggnaderna i Timmernabben är av kulturhistoriskt värde och finns utpekade som värdefulla eller särskilt värdefulla i rapporten *Kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer i Timmernabbens samhälle* (2020), ett samarbete mellan kommunen och Kalmar läns museum.

Utbyggnaden av senare bostadsområden har lagts till den ursprungliga nordvästra strukturen där kvarteren framför allt växte fram under 1960-, 70- och 80-talet med tidstypiska gatunät som kopplar samman matargator och lokalgator, som till stor del är återvändsgator. De nyare bostadsområdena ligger i utkanten av Timmernabbens ursprungliga struktur. I söder finns Briggen Carl Emil, Briggen Sifs väg, Briggen Fortunas väg och Briggen Sveas som bebyggdes runt år 2000-2010. Området väster om Danska varvet har bebyggt under det senaste decenniet och de nyaste bostäderna ligger strax norr om Smittegården, intill elljusspåret.

Centrum

Timmernabben har idag ingen tydlig centrumbildning. De ursprungliga centrumkärnorna finns kring Nyemåla och Gissemåla samt vid varvsindustrierna som bedrevs på orten. Timmernabben har heller ingen stor variation av tydliga centrumfunktioner. En kärna skulle kunna identifieras vid hamnområdet, där Nabbens Rökeri & Fisk har sin verksamhet och där Timmernabbens båtsällskap har sin småbåtshamn, klubbhus och båtupplag. Här finns den direkta kopplingen till havet och stora ytor för parkering. Däremot saknar platsen tydliga aktiviteter eller funktioner som genererar liv och rörelse. En annan kärna skulle kunna härledas till platsen kring Fagervik, kakelugnsfabriken och pizzerian på västra sidan Strandavägen. Platsen fungerar som ett tillfälligt uppehållsområde för de som vill fika vid rastplatsen vid Fagervik, äta på pizzerian eller besöka fabriken. En tredje kärna finns i norra Timmernabben, där livsmedelsbutik, bensinpump och återvinningsstation finns. Det är tre olika typer av centrumkänsla och ingen av dem fungerar idag som en självklar centrumplats. Timmernabben har ett stort behov av att utveckla ett utpräglat centrum med centrumfunktioner som kan koppla samman den fysiska miljön och ge Timmernabbenborna en central plats att mötas på.

Service
I Timmernabben finns offentlig service i form av förskolan Skutan med fem åldersindelade avdelningar, Tillingeskolan för skolklasser F-6 samt bibliotek och sporthall i anslutning till skolområdet. Det finns även en gästhamn för småbåtar vid det gamla färjeläget och en kommunal badplats i höjd med Danska varvet.

Det finns en del kommersiell service i Timmernabben. Bland annat livsmedelsbutik, bensinpump, karamellfabrik, frisör, restaurang och pizzerior, kajakuthyrning och kakelugnsverksamhet. Det finns även ett bed & breakfast, campingområde och ställplatsområde för husbilar.

Verksamheter
Timmernabben har inget större verksamhets- eller industriområde, endast ett mindre verksamhetsområde norr om Ramsåsvägen. En av de större verksamheterna på orten är Gabriel Kakelugnar AB. Fabriken är starkt identitetsskapande och utgör ett symboliskt värde för Timmernabben som funnits på orten sedan 1920-talet. Strax väster om Tillingeskolan ligger Råsnäs Konfektyrer. Företaget startades år 1919 vid Råsnäs Herrgård och de tillverkar än idag olika sorters konfektyr. Nabbens Rökeri & Fisk har funnits i Timmernabben sedan 1920-talet där verksamheten startade med fiskberedning för vidare transport och har senare utökats till rökeri, restaurang och butik.

Fritid, kultur och rekreation
I Timmernabben finns gott om möjligheter att röra sig i rekreativa miljöer. Ortens geografiska läge till kusten och historia av varvsverksamhet och skeppsbyggeri har gjort att Timmernabbenborna har en naturlig koppling till havet och skärgården. Flera verksamheter och föreningar har koppling till kusten. Bland annat Timmernabbens båtsällskap som är en av de större föreningarna i Timmernabben. Båtsällskapet erbjuder bland annat båtplatser, sjösättningsramp, bastu, pubkvällar och övriga aktiviteter för sina medlemmar. I hamnområdet finns även Timmernabbens kajakuthyrning som erbjuder besökare eller ortsbor att enkelt ta sig ut i skärgården. Timmernabben har även en tradition av fotboll genom Timmernabbens IF som bildades på 1920-talet. Vid skolområdet finns tre fotbollsplaner samt en sporthall som kan erbjuda viss träning inomhus även vintertid. Timmernabbens IF brukar anordna en populär bilbingo på festplatsen och ansvarar för uthyrningen av ställplatser under somrarna.

Söder om campingen ligger Stranda Tennisklubb som startades år 1989 genom en sammanslagning av tennisklubbarna i Blomstermåla,

Mönsterås och Timmernabben. En ny tennishall uppfördes på platsen samma år. Föreningen har både junior- och seniorverksamhet samt möjlighet att boka banor för antingen tennis eller padel.

Under de senaste åren har Timmernabbens Teatertalanger anordnat den ”Magiska stigen”, en promenadsträcka längs elljusspåret under påsk och jul där magiska väsen och filurer dyker upp längs vägen. En aktivitet som snabbt blivit populär på orten och som startade som ett alternativ till att gå påskkärring när pandemin 2020-2022 hindrade vanliga aktiviteter.

Timmernabben har en stark samhällsförening som anordnar evenemang och aktiviteter med ideella krafter för att göra samhället attraktivt att leva och bo i. De anordnar bland annat valborgsfirande, städdag, julmarknad och Nabbedagen.

TRAFIKMÖNSTER

Biltrafik
Trafiknätet i Timmernabben är uppbyggt av främst en huvudgata som matar trafiken genom samhället där mindre lokalgator tar vid och leder in till bostadsbebyggelsen. Den väg som har störst betydelse för samhället och fungerar som huvudgata för biltrafiken är Strandavägen. Här är Trafikverket väghållare. Strandavägen ligger nära kustlinjen och det är härifrån som samhället har utvecklats vilket kan ses på den äldre bebyggelse som finns bevarad utmed vägen. Den löper norrifrån, går genom norra delen av samhället och i mitten av Timmernabbens samhälle viker vägen av västerut, mot Ålems kyrkby. Längs Strandavägen återfinns flera målpunkter i samhället vilket gör den mycket vältrafikerad. Just denna väg är av historisk betydelse då den haft samma sträckning under 300-400 år. Varvsvägen är den huvudväg som förser den södra delen av samhället med de större trafikflödena. Den ansluter till Strandavägen och leds ner mot hamnen för att sedan fortsätta söderut, till reningsverket. I norra delen består en stor del av gatorna inne i kvarteren av återvändsgränder. Dessa gör dem till relativt lugna då genomfartstrafik kan undvikas. I södra delen av samhället är de flesta gator anslutna i ett sammanhängande nät med fåtalet återvändsgränder.

Gång- och cykeltrafik
Norrifrån finns en gång och cykelväg som går parallellt med Strandavägen men avslutas i höjd med Ramsåsvägen. Då Strandavägen är en historisk väg ligger bebyggelsen mycket nära vägen vilket gör att utrymme för trottoar eller gång- och cykelbana saknas. I stället får gående och cyklister ta de mindre trafikerade villagatorna inne i bostadsområdena, parallellt med Strandavägen. Vid Fagervik har en

gång- och cykelväg dragits utmed strandlinjen, längs Varvsvägen och vidare söderut förbi campingområdet där den avslutas strax innan Briggen Sveas väg tar vid. Där Strandavägen svänger västerut tar en gång- och cykelväg vid som fortsätter mot Ålems kyrkby och vidare ut till kollektivtrafiknoden Ristomta vid E22:an.

Vägnätet i Timmernabben utgår från huvudvägarna Strandavägen och Varvsvägen med flera mindre lokalgator till bostadsområdena, ofta i form av återvändsgränder.

Kollektivtrafik och pendling

Timmernabben är främst en boendeort vilket gör utpendlingen större än inpendlingen. Från Kalmar pendlar 12 personer till Timmernabben

jämfört med drygt 100 personer som pendlar från Timmernabben till Kalmar, antingen med bil eller annat färdmedel. Från Timmernabben till Mönsterås pendlar knappt 130 personer.

Mellan Mönsterås, Timmernabben, Ålem och Blomstermåla går buss 163 som trafikeras av Kalmar Länstrafik. Under helgfria vardagar går bussen cirka 20 turer om dagen, mätt från hållplats Timmernabben Centrum vid Fagervik. För resa till Oskarshamn eller Kalmar krävs ett byte. På

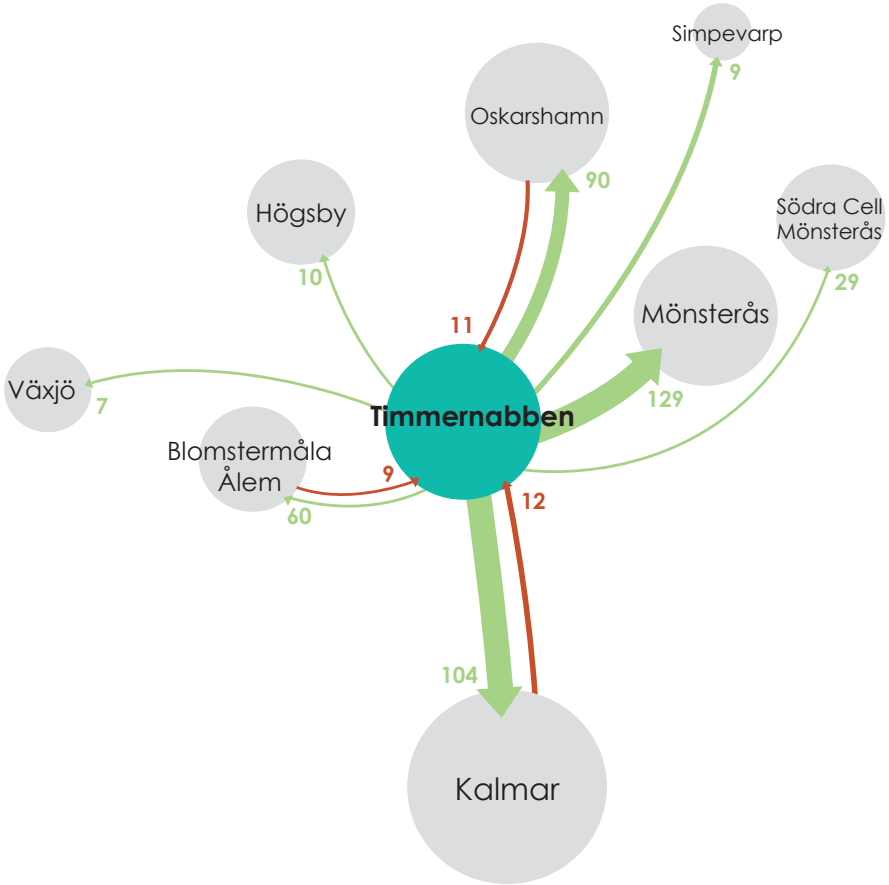

Figuren visar inpendlingen till Timmernabben från kringliggande orter i rött och utpendlingen i grönt. Störst är utpendlingen till Mönsterås, Kalmar och Oskarshamn. Inpendlingen är låg då det finns få arbetsplatser på orten. Baserad på statistik från region Kalmar Län och SCB (RAMS) år 2020.

orten finns fyra hållplatslägen; Polhem, Nyemålavägen, Timmernabben centrum samt Mastvägen från norr till söder. I tabellen nedan visas antalet påstigande under vardagar för respektive hållplats under 2022.

Hållplats	*Polhem*	*Nyemålavägen*	*Timmernabben Skola*	*Timmernabben C*	*Mastvägen*
Påstigande	*1*	*10*	*18*	*3*	*16*

Källa: Kalmar länstrafik, Stolpplats (2022)

FOLKLIV

Folklivet på en ort speglas av hur samhällets funktioner och offentliga rum används och nyttjas, samt utgår från vart människor rör sig i ett samhälle. En ort kan ha ett mer aktivt folkliv med mycket liv och rörelse eller ett mer passivt folkliv där samhället upplevs lugnt och stillsamt. Timmernabben har länge varit en sommarort vilket kan tydas i södra samhället där sommarvillor byggdes från 1920-talet fram till 1950-talet.

Under somrarna skapas fortfarande en tydlig puls, framför allt kring Näsholm (festplatsen), hamnen och campingen där det uppstår betydligt mer liv och rörelse än under vintrarna. Festplatsen var länge en central plats i Timmernabben där dansbanden intog scenen på helgerna under sommaren. Dit strömmade mängder av folk från regionen för att lyssna och dansa till musiken. När folkparkseran började lägga sig försvann även dansen och musiken från Timmernabben och idag används platsen framför allt som ställplatsområde för husbilar. Även hamnområdet var en central plats då turisterna kom med bilfärjan Borgholm som lade till på platsen. Möjligheten att enkelt ta sig till Öland bidrog till en annan typ av liv och rörelse på platsen än vad som finns idag.

Nabbedagen anordnas av Timmernabbens samhällsförening och är en av årets höjdpunkter där det bjuds in till familjeaktiviteter. På kvällen anordnar Ålems sparbank Strandbanken vilket också är en

Nabbedagen. Källa: Timernabbens samhällsförening, www.timmernabben.com.

uppskattad folkfest med både spelningar och andra evenemang. Även om Timmernabben har en naturlig plats som besöksort för turister lockar årliga evenemang ännu fler till samhället. Timmernabbens sommarbesökare bidrar positivt till samhället då många väljer att handla i livsmedelsbutiken, äta på restaurangerna eller nyttja den övriga servicen som finns i samhället.

Under vardagarna skapas en tydlig dagspuls framför allt i området kring skola och förskola, där liv och rörelse uppstår naturligt. Även de vardagliga aktiviteterna som matvaruinköp eller biblioteksbesök genererar rörelse i samhället under dagen. De delar av Timmernabben som genererar mest liv och rörelse under kvällstid är området vid skolan och idrottsplanerna under sommarhalvåret samt sporthallen under vinterhalvåret. Många Timmernabbenbor är ute och promenerar på kvällarna. Enligt medborgardialogen som genomfördes i maj 2022 så rör sig många längs kusten, i skogarna och på landsbygdsområdena väster om samhället. Båtlivet på orten är mycket aktivt och många båtägare beger sig regelbundet ut i viken, bland annat till Lotsholmen (Matge) där Timmernabbens båtsällskap har sin klubbholme.

HUVUDSTRUKTURER

Timmernabben är uppbyggt kring kustlinjen samt de två huvudvägarna Strandavägen och Varvsvägen. Närheten till vattnet har haft stor betydelse för samhällets utveckling och näringen på orten. Än idag har det stor betydelse för ortsbefolkningen. Kusten är en stor del i vad som gör Timmernabben attraktivt, både för boende och rekreation. Genom utvecklingen av bebyggelsen längs kusten har samhället fått en långsmal form. Från norra till södra delen är det omkring 3 kilometer och rörelser sker främst i nord-sydlig riktning. I norra delen återfinns något fler målpunkter och här har samhället växt mer på bredden.

Längs kustlinjen återfinns ett grönstråk vars karaktär varierar. Bilden är tagen på gång- och cykelvägen som går parallellt med Strandavägen strax söder om Fagervik i mars 2022.

Utmed kusten återfinns ett grönt stråk med varierande växtlighet som binder ihop den norra och södra delen av samhället. Grönstråket omfattar varierande karaktärer beroende på vilken del som besöks. I norr består den av glesare barr- och blandskog, vid Fagervik återfinns klipp gräsmatta och vassruggar närmast kustlinjen medan stråket mot campingområdet i sydöst övergår till att bli mer skoglik och talldominerad. Strandavägen fungerar som en barriär för grönområden både öster och väster om vägen. I de centrala delarna av Timmernabben återfinns ett större skogsområde som är välanvänt av både skola och boende i samhället.

Längs Strandavägen finns tre entréer. Längst upp i norra delen där samhället börjar, där Strandavägen möter Ramsåsvägen samt där Strandavägen möter Mastvägen. Entréerna är alla förlagda längs Strandavägen som är en väg av historisk betydelse och varit utgångspunkten för samhällets utveckling. I mitten av samhället och i anslutning till Strandavägen ligger Gabriel Kakelugnar och Fagervik som utgör en av mötesplatserna för samhället. I norra delen fungerar livsmedelsbutiken Matbutiken som mötesplats men även Nabbens Rökeri & Fisk i anslutning till hamnen är en uppskattad samlingspunkt. Generellt för hela Timmernabben är att målpunkterna i samhället är utspridda i både norra och södra delen. Flest målpunkter återfinns kring Fagervik och strax norr om denna. Här ligger bland annat pizzeria, skola, frisör och idrottsplatsen.

1. Skola
2. Förskola
3. Idrottsplats och idrottshall
4. Elljusspår, pulkabacke, utegym
5. Badplats
6. Camping
7. Tennishall
8. Avloppsreningsverk
9. Restaurang
10. Småbåtshamn
11. Fagervik
12. Kakelugnstillverkning
13. Pizzeria
14. Pizzeria
15. Bed & breakfast
16. Livsmedelsbutik
17. Frisör
18. Karamellkokeri
19. Festplatsen/Ställplatser

Sammanställning av målpunkterna i Timmernabben.

MITT TIMMERNABBEN

MITT TIMMERNABBEN - MEDBORGARDIALOG

Timmernabbens ortsanalys är baserad på platsbesök och analys av den fysiska strukturen men även till stor del på medborgardialoger. Ortsinvånarnas kunskaper och erfarenheter av hemorten är av stor vikt för analysen av samhället. För att kunna samla in så mycket och varierande information som möjligt har tre metoder använts; enkäter, djupintervjuer och dialogtillfällen. Kunskapsunderlaget från dialogtillfällena ligger till grund för de analyser och slutsatser som gjorts under arbetets gång och resulterat i de strategier som tagits fram. Medborgardialog har genomförts vid två tillfällen. Det första dialogtillfället genomfördes den 11 maj 2022 och det andra dialogtillfället den 25 oktober 2022. Medborgardialogen var öppen för alla som visat intresse för att delta.

Intervjuer
För att bilda en uppfattning om vad Timmernabben är för typ av ort och vad som utgör kärnan i samhället har djupintervjuer genomförts med personer som har en stark koppling till samhället. Bland annat politiker, näringsutvecklare, representanter för skolverksamheten, föreningsrepresentanter, verksamhetsutövare och ortsbor deltog i djupintervjuerna. Intervjuerna har varit öppna för att bidra till diskussion och har utformats utifrån respektive persons roll i lokalsamhället. Sammanlagt genomfördes 9 intervjutillfällen.

Utsnitt från annonsen där ortsinvånare bjöds in till den första medborgardialogen.

Anders Johansson hälsar välkommen till medborgardialog 1 som genomfördes i maj 2022.

Medborgardialog 1
Det första mötet hölls den 11 maj 2022 på Nabbens Rökeri & Fisk. Kommunalråd Anders Johansson (C) inledde mötet och hälsade välkomna. Därefter tog arbetsgruppen vid och berättade om vad en ortsanalys är, hur processen för framtagandet ser ut och vad syftet med ortsanalysen är. Arbetsgruppen beskrev globala samhällstrender och vilka framgångsfaktorer som bildar en attraktiv livsmiljö samt kopplingen till Timmernabben. Med bakgrund av detta övergick dialogen i den interaktiva delen där ortsborna deltog med sina tankar och idéer. Arbetet inleddes med två individuella övningar som sedan övergick i en gruppövning. Här fick deltagarna tillsammans studera en karta över Timmernabben och lämna synpunkter genom att fritt skissa eller skriva på kartan. Totalt deltog omkring 85 personer från Timmernabben, exklusive arbetsgruppen om cirka 15 personer.

Under det första dialogtillfället utfördes två enkätövningar, en känsloövning och en SWOT-analys. I känsloövningen fick deltagarna med egna ord svara på sju frågor:

- Vad är Timmernabben för dig? Sammanfatta med 5 ord.
- Nämn en speciellt trivsam plats i Timmernabben.
- Vad behöver du för att du ska trivas i Timmernabben?
- Välj en plats med förbättringspotential.
- Hur vill du att Timmernabben ska se ut om 10 år?
- Hur tror du att Timmernabben ser ut om 10 år?
- Vad saknas i Timmernabben?

Efter den första övningen tog en individuell SWOT-analys vid där deltagarna fick svara på vilka styrkor, svagheter, möjligheter och hot som finns i Timmernabben. Totalt inkom cirka 70 enkätsvar för respektive övning.

Medborgardialog 2
Det andra dialogtillfället hölls den 25 oktober 2022 på Nabbens Rökeri & Fisk. Precis som vid föregående tillfälle hälsade kommunalråd Anders Johansson (C) välkommen. Inledningsvis presenterade arbetsgruppen syftet med ortsanalysen och vad föregående möte inleddes med. Därefter gick arbetsgruppen vidare till att presentera vad som gör att man trivs på en plats utifrån 8 vedertagna landskapskaraktärer och exempel från Timmernabben. Därefter sammanställde arbetsgruppen resultatet från övningarna på föregående möte samt de 4 strategier som analysen resulterat i. Därefter övergick presentationen i en kartövning för mötesdeltagarna. Ortsborna fick likt föregående möte studera en karta men nu svara på frågor utifrån de 4 föreslagna strategierna. Totalt deltog omkring 70 personer från Timmernabben, exklusive arbetsgruppen om cirka 10 personer.

RESULTAT AV MEDBORGARDIALOGER

De båda medborgardialogerna har resulterat i många synpunkter, idéer och tankar om Timmernabbens utveckling och potential. Det är medborgarnas tankar som ligger till grund för hur bilden av Timmernabbens livsmiljö framställs och fungerar därmed som grund för ortsanalysen. Detta vägs samman tillsammans med de intervjuer som genomförts och sätter riktningen för arbetet.

Följande uppslag redovisar resultaten från känsloövningen, SWOT-analysen och kartövningen som genomfördes under den första dialogen i maj 2022. Svaren har grupperats och sammanfattats utifrån ortsinvånarnas svar. Ju större text som framställs, desto högre svarsfrekvens från deltagarna.

RESULTAT AV KÄNSLOÖVNINGEN

Vad är Timmernabben för dig?

Nämn en speciellt trivsam plats i Timmernabben

Vad behöver du för att trivas i Timmernabben?

Skog och natur
Säkrare trafik
Sporthall
Gemenskap
Affären
Fler aktiviteter
Bra kommunikationer
Lugn och ro
Samlingslokal
Restaurang och café
Havet med tillgång till bad

Välj en plats med förbättringspotential

Badplatsen
Fagervik-området
Området vid affären
Återvinningscentraler
Festplatsen
Hamnområdet
Skolan och sporthallen
Lekplatser
Trafiksituation Strandavägen och Varvsvägen
Belysning på gång-cykelväg till Ålems kyrkby

Hur vill du att Timmernabben ser ut om 10 år?

Ökad inflyttning

Seniorboenden

Trivsam hamn med båtturism

Affären finns kvar

Bättre skola och sporthall

Som idag

Fler målpunkter med service

Nya vägar till bostadsområden

Bättre kommunikationer

Hur tror du att Timmernabben ser ut om 10 år?

Fler butiker

Inga förändringar

Fler invånare och bostadsområden

Ny skola

Aktiviteter för alla åldrar

Fler barnfamiljer

Vad saknas i Timmernabben?

Resultaten från känsloövningen tyder på att Timmernabben är en lugn och trygg ort där det är nära till det mesta, framför allt havet och naturen. Det är många som lyfter havs- eller naturnära platser som speciellt trivsamma. Samtidigt uppmärksammar majoriteten av deltagarna på medborgardialogen hamnområdet som en plats med förbättringspotential. För att trivas på orten är det viktigt att ett gott basutbud av service finns tillgängligt och många vill se en bättre skola samt sporthall om 10 år. Även goda kommunikationer är viktiga för samhället och något man vill ska finnas om 10 år. Här lyfter flertalet trafiksituationen mellan Strandavägen och Varvsvägen som en plats med förbättringspotential. Om 10 år tror majoriteten av dialogbesökarna att Timmernabben har fått fler bostadsområden och att det flyttat in fler barnfamiljer. Samtidigt tror en del av ortsinvånarna att det inte kommer ske några förändringar inom 10 år.

RESULTAT AV SWOT-ANALYS

En SWOT-analys är ett planeringsverktyg där styrkor, svagheter, möjligheter och hot kartläggs i en strategisk översyn. Namnet kommer från engelskans Strengths, Weaknesses, Opportunities och Threats. Nedan redovisas Timmernabbenbornas svar på analysen. Ju större text desto högre svarsfrekvens.

Styrkor

Skolan
Cykelvägarna
Havet och naturen
Tryggt
Lugn livsmiljö
Läget mellan Oskarshamn-Kalmar/Öland
Båtlivet
Idrott/elljusspåret
Engagerade invånare

Svagheter

Få arbetstillfällen
Brist på trygghets-/äldreboende
Ej sammanbundet gång- och cykelvägnät
Sporthallen
Kommunikationerna
Få övergångsställen
Få fritidssysselsättningar
Litet butiksutbud

Möjligheter

Skapa samlingsplats
Färja
Ökad turism
Utnyttja det havsnära läget
Utveckla idrotten/sporthallen
Utveckla skola, förskola och affären
Bygga fler bostäder
Fler arbetstillfällen

Hot

Utflyttning
Om basservice och arbetsplatser försvinner
Igenväxning av havet
Skarvarna
Fortkörningar
Havsnivåhöjning och översvämning
Våld, vandalism och droger bland unga

Det är många som i SWOT-analysen trycker på Timmernabbens goda läge vid kusten med stor närhet till både havet och naturen. Samtidigt är det nära till större städer och Öland. Tack vare det havsnära läget ser ortsinvånarna möjligheterna till att nyttja kusten och öka turismen på eller nära orten. Det är ett levande samhälle med många pendlare och aktiva invånare vilket kräver goda kommunikationer. Därför är det många som upplever att det saknas ett väl sammanbundet gång- och cykelnät samt att det finns få övergångsställen. Många av dialogdeltagarna ser möjligheterna med att locka fler till orten och att det tillförs fler bostäder. Det är viktigt att värna om den service som finns på orten och om till exempel skola, förskola eller affär skulle försvinna är det ett allvarligt hot mot Timmernabben och dess attraktivitet.

RESULTAT AV KARTÖVNINGEN

Under kartövningen från den första dialogen i maj 2022 var deltagarna indelade i grupper och varje grupp fick en karta med fem uppgifter:

- Att rita in promenadstråk
- Att rita in de vackraste platserna
- Att rita in viktiga landmärken
- Att rita/skriva om det fanns platser/miljöer som kunde förbättras
- Att rita/skriva om de saknade något i Timmernabben

Avslutningsvis fick varje grupp även sammanfatta de viktigaste punkterna och vad diskussionerna hade handlat om. Resultatet från gruppernas kartor samlades in och sammanställdes i kartorna på följande sidor.

Vackra platser

Utpekde vackra platser rör främst kusten och kustlinjen vilket tyder på att många rör sig i nära anslutning till havet men även nyttjar viken genom ett aktivt friluftsliv. Det finns även några utpekade områden i skogspartier eller åkerlandskapet och ligger ofta i anslutning till utpekade promenadstråk. Exempel är Gäddenäs eller skogen bakom förskolan Skutan.

Landmärken

Landmärken som lyftes på det första dialogtillfället är starkt kopplade till kusten där den stora majoriteten ligger i anslutning till havet så som Gabriel Kakelugnar, hamnen och campingen. Längre inåt land pekas bland annat fotbollsplanerna, karamellfabriken och pulkabacken vid elljusspåret ut. I södra delen av samhället lyfts natursköna områden kring Gäddenäs.

Promenadstråk

De utpekade promenadstråken i Timmernabben visar en stor rörelsefrihet och väl sammanbundna stråk utan tydliga barriärer. Många stråk tar vägen längs kusten men det finns även många som går söder om samhället kring Gäddenäs och vidare västerut vilket kan tolkas som att skogs- och åkerlandskapet är minst lika viktigt som kusten. Utifrån svaren verkar det som om södra delen erbjuder något längre promenader än norra delen.

Under kartövningen fick deltagarna dessutom fritt skriva synpunkter på kartan och på post-it som sattes på kartan över Timmernabben. De uppgifter som deltagarna fick var:

- Att rita/skriva om det fanns platser/miljöer som kunde förbättras
- Att rita/skriva om de saknade något i Timmernabben

Då samhället är långsmalt och kartan stor delas den upp i två delar på denna och nästkommande sida för att alla synpunkter ska inkluderas. Synpunkter markerad i fet text har framförts mer än en gång.

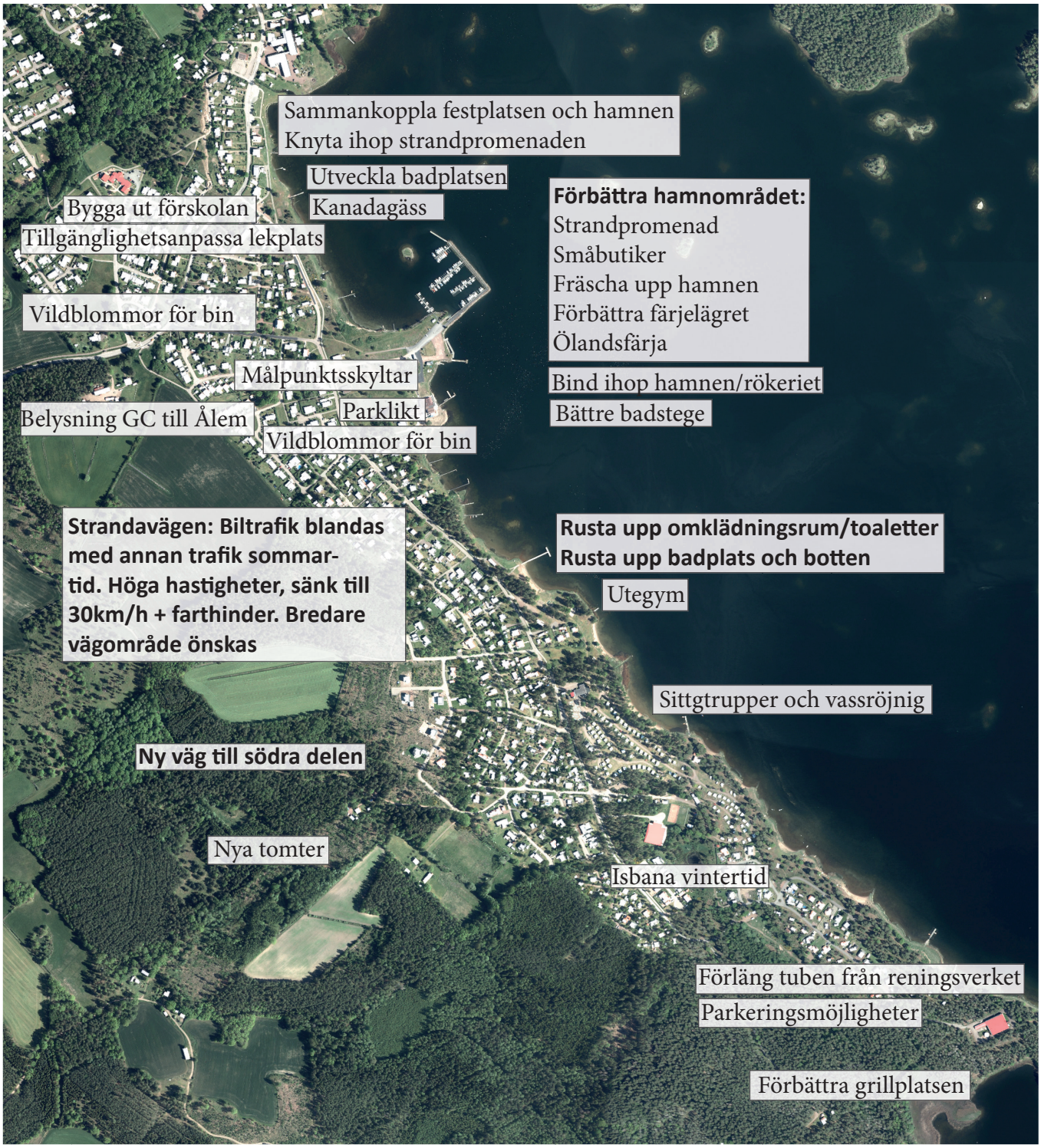
Sammankoppla festplatsen och hamnen
Knyta ihop strandpromenaden
Utveckla badplatsen
Kanadagäss
Bygga ut förskolan
Tillgänglighetsanpassa lekplats
Förbättra hamnområdet:
Strandpromenad
Småbutiker
Fräscha upp hamnen
Förbättra färjelägret
Ölandsfärja
Vildblommor för bin
Målpunktsskyltar
Bind ihop hamnen/rökeriet
Belysning GC till Ålem
Parklikt
Bättre badstege
Vildblommor för bin
Strandavägen: Biltrafik blandas med annan trafik sommar-tid. Höga hastigheter, sänk till 30km/h + farthinder. Bredare vägområde önskas
Rusta upp omklädningsrum/toaletter
Rusta upp badplats och botten
Utegym
Sittgtrupper och vassröjnig
Ny väg till södra delen
Nya tomter
Isbana vintertid
Förläng tuben från reningsverket
Parkeringsmöjligheter
Förbättra grillplatsen

SAMMANFATTNING AV MEDBORGARDIALOGER

De medborgardialoger som hållits har genom enkäter och kartövningar resulterat i ett stort kunskapsunderlag till ortsanalysen. Den generella bilden är att många Timmernabbenbor trivs på orten där både havet och naturen spelar en stor roll i vardagen. Många upplever orten som en trygg plats där det är lugnt och trivsamt. Det är tydligt att orten är familjecentrerad och en klassisk boendeort där många pendlar till andra orter.

Utifrån dialogtillfällena lyfter Timmernabbenborna att samhället inte har ett utpekat centrumområde och flertalet Timmernabbenbor saknar en större mötesplats. Det märks att många är måna om den service som finns på orten. Många är oroliga för vad som händer om skolan eller Matbutiken skulle försvinna och visar ett starkt engagemang för att rusta upp exempelvis skolan eller sporthallen.

Trots samhällets långsmala form och havet som begränsar rörelsefriheten österut är rörligheten stor i samhället. På kartan över promenadstråk syns det hur ortsinvånarna rör sig i både kortare kvällspromenader och milslånga rundor ut i skogs- och jordbrukslandskapet. Trots havet kan upplevas som en begränsande faktor nyttjar många havet via bad, båtlivet eller kajakpaddling vilket är en stor del av Timmernabbens attraktivitet. Även goda kommunikationer är viktigt för orten. Många lyfter frågan om bättre kommunikationer och en säkrare trafikmiljö där speciellt Strandavägen och Varvsvägen pekas ut.

En plats med förbättringspotential som majoriteten av deltagarna på dialogerna lyfte var hamnområdet. Det är en central plats på orten, belägen mellan norra och södra delen som lockar många boende och besökande, och därför är av stor vikt för samhället. Många boende i Timmernabben är positiva vad gäller framtiden och tror att det inom 10 år kommer finnas både fler bostadsområden, butiker, aktiviteter och invånare på orten.

Sammanfattningsvis har den första medborgardialogen legat till grund för fyra utpekade strategier och lyft ett område som pekats ut med särskild förbättringspotential, hamnområdet. I det andra dialogtillfället presenterades strategierna och på den karta som mötesdeltagarna fick diskutera kring fanns en förstoring av hamnområdet vilket möjliggjorde ytterligare förslag. Timmernabbenborna anser att platsen inte nyttjas till sin fulla potential och vill skapa en central plats som för samman alla åldrar och ger liv till orten.

SLUTSATS

ANALYS AV TIMMERNABBEN

Det kunskapsunderlag som legat till grund för analyserna av orten är de globala trender som påverkar den övergripande samhällsutvecklingen, grundläggande fakta samt historia om Timmernabben, de båda medborgardialogerna samt arbetsgruppens analys av samhällets fysiska strukturer.

Ortsanalysen har visat att Timmernabben utgör en lugn och trygg boendeort med nära till både havet och naturen. Många av ortsinvånarna bor i Timmernabben men arbetar eller studerar på annan ort. Att många arbetar på annan ort beror troligen på att det finns få verksamheter och därmed arbetsplatser. Men de verksamheter och framför allt den service som finns värnar ortsborna om. Det som många saknar är dock en mötesplats och en central punkt i samhället som samlar flera funktioner på samma plats.

Samhället har en utdragen form vilket möjliggjort för en större närhet till både havet och naturen. Samtidigt har det långsmala samhället bidragit till att många målpunkter spridits ut och det kan upplevas långt mellan den norra och södra delen. Formen har lett till att kommunikationerna till stor del baserats på två huvudvägar; Strandavägen och Varvsvägen. Eftersom matningen till norra respektive södra delen sker via dessa blir trafikflödet och därmed trycket på vägarna högt. Vad som ytterligare framkommit i medborgardialogerna är att det önskas ett tydligt cykelstråk genom orten.

Timmernabbenborna är aktiva och rör sig över stora delar av orten och närområdet samt ut i Timmernabbenviken via båt eller kajak. I söder är Gäddenäs ett populärt utflyktsmål med många stigar i den kringliggande skogen. Väster om de mer centrala delarna av samhället är jordbrukslandskapet i form av åkermark mer påtagligt medan det längre norrut övergår i skog igen. I den norra delen återfinns Timmernabbens motionsspår som är mycket välbesökt och som invånarna värnar om. Vintertid spårar Ålems OK längdskidsspår på frivillig basis och intill motionsspåret finns både utegym och pulkabacke. Natur och rekreationsmöjligheter som nyttjas och uppskattas av de boende har också stor potential att locka besökande.

Samhället har även möjlighet till aktiviteter och rekreation genom föreningar och event på orten. Timmernabbens båtsällskap och Timmernabbens kajakuthyrning håller till i hamnen och bidrar till ett aktivt skärgårdsliv. Samhället har även sporttraditioner genom Timmernabbens IF och Stranda Tennisklubb. Samhällsföreningen är en

stark aktör i samhället som med ideella krafter anordnar evenemang som bland annat valborgsfirande och Nabbedagen. Större, årliga evenemang bidrar till samhällets attraktivitet och lockar såväl boende som turister.

Timmernabben är ett samhälle med starka anor i rederiverksamheten och träexporten. Trots det har samhället inte utvecklats till en industriort utan behållit sin havsnära charm, den äldre trähusbebyggelsen och en småskalighet som uppskattas av ortsinvånarna. Det är tryggt och enkelt att bo i Timmernabben med nära till det mesta. På sommaren lever orten upp genom campingen och kustlivet som lockar många turister och sommargäster, både från närområdet och långväga.

I Timmernabben finns få verksamheter och därmed färre möjligheter till sysselsättning. Detta syns genom en hög utpendling från orten. Timmernabben kan därför anses vara attraktiv i andra avseenden som ett tryggt boende, möjlighet till fritidssysselsättning, en familjeorienterad ort, en plats att utvecklas på och en plats där man ser framtiden. Timmernabben är en av de orter i kommunen där det finns ett högre högt tryck på både bostäder och tomter. I framtiden ser ortsborna själva ett samhälle med nya grannar och nya bostadsområden, goda kommunikationer, aktiviteter för alla åldrar, fler målpunkter och fler servicefunktioner.

Analysen har visat att Timmernabben är en ort där havet haft stor påverkan på ortens utveckling och fortsätter påverka även idag. Timmernabben är omgärdat av både skog och åkermark som till stor del nyttjas av den aktiva befolkningen för rekreationsändamål. Bostadsbebyggelsen består till stor del av villor där den äldre bebyggelsen ofta är lokaliserad till havsnära lägen.

STRATEGIER

Följande fyra strategier bedöms bidra till att stärka livsmiljön i Timmernabben. Strategierna grundas i invånarnas upplevelser och känslor till sin boendeort samt i analysen av samhällets fysiska livsmiljö, både gällande det positiva och det som saknas. Syftet med de fyra strategierna är att vägleda utvecklingen i Timmernabben efter ortsbornas önskemål. Till strategierna har även en handlingsplan tagits fram som bör genomföras för att strategiernas syften ska uppnås.

För att livsmiljön i Timmernabben ska kunna stärkas krävs att kommunen, föreningsliv, näringsliv och Timmernabbenborna tillsammans arbetar gemensamt mot ett mål; att utveckla en bättre livsmiljö.

1. NYTTJA TIMMERNABBENS LÄGE VID HAVET

Vad som är tydligt i ortsanalysen är att havet har haft en oerhört viktig roll i Timmernabbens utveckling som ort och fortfarande har en viktig roll i ortsbornas dagliga liv. Här har orten hjälp av sin långsmala form eftersom det bidrar till majoriteten av ortens omedelbara närhet till havet. Genom att tillgängliggöra vattnet ges fler möjlighet att komma ännu närmre, både gammal som ung. Dessutom har vatten i alla tider fungerat som en knytpunkt vilket bidrar till att stärka ortens känsla av en samlingsplats. Att tillföra aktivitetsmöjligheter nära havet kan dessutom locka fler människor som får ta del av havets kvaliteter. Timmernabben är en kustpärla och genom att nyttja vattnet är det inte omöjligt att även turister lockas genom det goda läget och fler möjligheter till att komma närmre Timmernabbens livsnerv.

2. SKAPA NYA MÖTESPLATSER

Något som många Timmernabbenbor saknar är möjligheten att träffa människor och umgås. En mötesplats kan se ut på många olika sätt men det är då det sociala mötet mellan en eller flera individer uppstår. Det kan både handla om en tydligt skapad mötesplats i det offentliga rummet eller en mer spontan mötesplats, exempelvis två människor som möts vid ett vägskäl. Mötesplatser behövs eftersom det är där som trivsel och tillit mellan människor uppstår. Den fysiska livsmiljön behöver därför stödja eller skapa möjligheten till att möten uppstår. I Timmernabben finns inget naturligt centrum där flertalet centrumfunktioner eller målpunkter är samlade vid varandra, vilket kan handla om både inomhus- och utomhusmiljöer. Om flertalet målpunkter eller funktioner kan samlas inom samma närområde möjliggör det för en större mötesplats medan det även finns behov av mindre mötesplatser, exempelvis en lekplats eller en bänk vid strandkanten.

3. UTVECKLA OCH SKAPA GODA KOMMUNIKATIONER

Genom analysen har trafiksituationen i Timmernabben uppmärksammats. På grund av samhällets avlånga form blir trycket på huvudvägarna stort och det tar i vissa fall lång tid att ta sig mellan Timmernabbens olika delar. Goda kopplingar i kommunikationerna möjliggör för smidiga transportmöjligheter. Särskilt utpekade är Varvsvägen och Strandavägen. En aspekt i trafikmiljön är trygga och säkra gaturum. Genom att förbättra trafikmiljön och trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter görs gaturummen mer attraktiva. Om ortsinvånarna på ett enkelt och smidigt sätt kan röra sig i Timmernabben ökar känslan av rörelsefrihet och närhet till alla delar av samhället. Dessutom bidrar det i sin tur till ökad utevistelse och därmed ökad fysisk aktivitet.

4. SKAPA NYA BOENDEMILJÖER

Timmernabben är en av orterna i kommunen där bostadstrycket är högt både vad gäller villor, hyresrätter och seniorboende. I bostadstermer finns något som kallas för flyttkedja. Det innebär att när en familj flyttar lämnar den en tom bostad bakom sig som ett nytt hushåll kan flytta in i, som i sin tur lämnar plats i sin tidigare bostad. För att hela flyttkedjan ska fungera och för att de som vill flytta till orten ska kunna göra det krävs det att det finns en variation av bostäder som passar för olika hushåll och för livets olika skeden. Diversiteten av upplåtelseformer är viktig för att locka olika typer av människor. Genom att ge befintliga ortsinvånare möjlighet till att stanna kvar i Timmernabben när livet eller prioriteringar förändras finns det möjlighet att låta flera generationer bo kvar på den ort de trivs på. Att skapa nya boenden och boendemiljöer ger även ett större underlag för verksamheter på orten, vilket det idag finns få av. Fler verksamheter ger fler arbetstillfällen som bidrar med tjänster och service vilket i sin tur bidrar till en ort med liv och rörelse.

För att kunna bygga nya bostäder krävs att det möjliggjorts i både kommunens översiktsplan och detaljplaner. Under samma tid som ortsanalysen genomförts har kommunen tagit fram ett samrådsförslag till ny översiktsplan. I förslaget är ambitionen att till år 2040, med utblick till år 2050, att Timmernabben ska växa västerut vilket presenterades på medborgardialog 2. Då utvecklingsinriktningen i översiktsplanen är tydlig finns stöd för att ta fram detaljplaner som möjliggör föreslagen utveckling.

HANDLINGSPLAN

1. NYTTJA TIMMERNABBENS LÄGE VID HAVET

En av Timmernabbens största kvaliteter är närheten till havet. Genom att nyttja närheten till vattnet ges Timmernabbenborna en ökad utomhusvistelse, fysisk aktivitet och livskvalitet. Vattendrag har i alla tider fungerat som knutpunkt vilket bidrar till att stärka ortens känsla av en samlingsplats. Dessutom kan tillgängliggörandet av havet inte bara locka ortsbor, utan fler turister som kan bidra till ortens verksamheter.

a. Utveckla besöksnäringen
Genom att i den storskaliga samhällsplaneringen, översiktsplanen och detaljplaner, möjliggöra för färja till Öland ges både Timmernabbenbor och turister möjlighet till att nyttja vattnet, även de som inte har båt. Genom att arbeta för ett färjeläger i Timmernabben ges möjlighet även till Ölandsbor och turister på Öland att besöka Timmernabben vilket skulle kunna gynna befintliga och möjliggöra fler verksamheter i Timmernabben. Utöver kommunens arbete krävs ett privat initiativ för driften av färjeverksamheten. För båtburna besökande till Timmernabben är det viktigt att bibehålla en attraktiv gästhamn med närliggande servicefunktioner. Genom att utveckla hamnområdet med dess kringliggande ytor kan områdets attraktivitet öka vilket lockar ytterligare besökande.

b. Tillgängliggöra vattnet
Många Timmernabbenbor rör sig längs hela kuststräckan från samhällets norra del ända ner till Gäddenäs. Genom att tillföra nya samt utveckla och sköta befintliga sittplatser längs kustlinjen tillgängliggörs vattnet även för de som har svårt att gå längre sträckor. Genom att placera sittplatser i strategiska soliga och vackra lägen kan havets attraktivitet nyttjas till fullo och ortsbornas livskvalitet ökas. Befintlig promenadstig på sträckan Fagervik - Hamnområdet används flitigt av såväl besökare som ortsbor. Det är en central plats i samhället och ett av Timmernabbens parkliknande områden där kommunen avser fortsätta sköta ytan genom exempelvis vassröjning, gräsklippning och skräpplockning.

c. Utveckla Fagervik
Då sträckan Fagervik - Hamnområdet erbjuder en havsnära promenad är Fagervik en av de självklara platserna att gå förbi. Då platsen är populär bland både Timmernabbenborna och besökande föreslås ett arkitektritat vindskydd i kombination med sittmöjligheter för att ytterligare lyfta platsens vikt för samhället och möjliggöra närhet till havet. Genom ett nytt kustvattenprojekt arbetar Mönsterås kommun för levande vikar där påverkan och omfattning ska identifieras. Arbetet kommer därefter användas som grund till åtgärdsförslag för en förbättrad kustvattenmiljö.

d. Utveckla hamnområdet
Hamnområdet är en plats med förbättringspotential som lyfts av deltagarna i medborgardialogerna. På en del av grönytan mellan Timmernabbens Båtsällskap och Nabbens Rökeri & Fisk föreslås en central samlingsplats för alla åldersgrupper i en attraktiv och havsnära miljö. Platsen skulle lyftas genom en stor-lekplats som samlar flertalet funktioner som lek, utegym, sittmöjligheter, grillplats och planteringsytor. Genom att samla en större mängd funktioner på samma plats kan ytan kunna nyttjas till större del än vad den görs idag, även under flera årstider. Mindre bodar skulle kunna möjliggöra för att hålla julmarknad på platsen under vintertid och nyttjas för Nabbedagen under sommaren. Platsen är strategiskt placerad då många av Timmernabbenborna rör sig längs strandlinjen både till vardags och vid mer enstaka tillfällen vilket gör grönytan idealisk för ändamålet. Då detta blir en central samlingsplats kan stor-lekplatsen nyttjas även som utflyktsmål eller för skolutflykter. Då det tidigare funnits sågverk och virkesupplag på ytan har provtagning skett för att undersöka eventuell föroreningsproblematik.

e. Tillföra fler aktivitetsmöjligheter
Genom utvecklingen av hamnområdet ökar aktivitetsmöjligheterna i Timmernabben. En stor-lekplats skulle locka barn i alla åldrar vilket bidrar till ökad aktivitet och utevistelse, något som många barn upplever allt mindre. Tack vare närliggande sittgrupper och grillplats kan både föräldrar samt far- och morföräldrar hålla barnen under uppsikt, fika eller njuta av havsutsikten. Utvecklingen av området öppnar upp för ytterligare möjligheter till aktiviteter. Exempelvis sommaraktiviteter kopplade till vattensport, sommarskola eller sportredskap från en Pifflbox.

f. Begränsa skarvpopulationen
Problemen med skarvkolonier på öarna i Timmernabbenviken är något som många ortsbor uppmärksammat. Skyddsjakt kan bedrivas på enskilt initiativ enligt riktlinjer från Länsstyrelsen i Kalmar län, antingen genom undantag från Jaktförordningens bilaga 4 eller efter tillstånd från Länsstyrelsen. Jaktförordningens bilaga 4 innebär jakt för att förebygga skador av vilt, där storskarv inkluderas, se Länsstyrelsens hemsida för mer information. Det Mönsterås kommun kan göra är att politiskt fortsätta trycka på för skyddsjakt av skarv.

2. SKAPA NYA MÖTESPLATSER

Något som många Timmernabbenbor saknar är möjligheten till att träffa människor och umgås. Mötesplatser behövs eftersom det är där som trivsel och tillit mellan människor uppstår. Den fysiska livsmiljön behöver därför stödja eller skapa möjligheten till att mötas.

a. Identifiera en stark, central punkt i samhället
Den målpunkt som identifierats under ortsanalysens gång är tveklöst hamnområdet som uppskattas för sin mångsidighet. På grönytan mellan Timmernabbens båtsällskap och Nabbens Rökeri & Fisk kan nya funktioner utvecklas som för människor samman och stärker platsens ställning som en självklar målpunkt i samhället.

b. Skapa en stor-lekplats
På gräsytan vid hamnområdet planeras en stor-lekplats. Genom placeringen av lekplatsen på en central yta dras med människor till platsen. Genom att dessutom förlägga andra funktioner som grillplats, och sittgrupper inom samma område ökar tillströmningen av människor vilket lyfter platsens identitet och värde som en central och viktig plats för hela samhället.

c. Skapa ytor för torg och samlingsplats
Genom att utveckla hamnområdet möjliggörs den torgkänsla som saknats i Timmernabben. Platsen kommer göra det möjligt för enskilda aktiviteter, som att slå sig ned på en bänk och njuta av havet, men även bidra till samlandet av större grupper. Hamnområdet kan genom stor-lekplatsen bli en samlingspunkt för barn och unga, men även deras föräldrar samt far- och morföräldrar. Genom att samla flertalet aktiviteter och funktioner på samma plats får hamnområdet en ny identitet som större samlingsplats för hela samhället och kan dessutom locka folk från kommunens övriga samhällen.

d. Utveckla befintliga mötesplatser för besöksnäring
Hamnområdet och Fagervikområdet är idag uppskattade mötesplatser för såväl Timmernabbenborna som för besökande. Då Fagervik utvecklas med vindskydd samt grillplats och hamnområdet utvecklas med stor-lekplats, sittgrupper och planteringsytor gynnar det även besöksnäringen. Området kring hamnen och Fagervik utgör de mest centrala delarna av orten. Det är nära till campingen, gästhamnen och rökeriet vilket gör området till den naturliga platsen att besöka för turister.

e. Rusta upp utegymmet, pulkabacken och grillplatsen
Utegymmet vid Timmernabbens motionsspår tillsammans med pulkabacken och grillplatsen är i behov av tillsyn. Träningsredskapen ska vara hela och fria från klotter. Utegymmet, pulkabacken och grillplatsen bör skötas efter säsong för att bidra till en trevlig vistelsemiljö samt öka lusten att vistas utomhus.

f. Arbeta för en bra skolmiljö och sporthall - både inomhus och utomhus
En god utbildning kräver en god arbetsmiljö, både för barn och personal. Genom att fortsätta arbeta för en god skolmiljö både inomhus och utomhus ökas barnens och personalens välmående vilket bidrar till en bättre utbildning och skolresultat. Fysisk aktivitet är en viktig aspekt av allas välmående och tack vare sporthallen i Timmernabben kan även detta inkluderas i elevernas vardag. För att sporthallen ska kunna nyttjas på ett tillfredsställande sätt krävs att den är i gott skick, någonting som kommunen fortsätter arbeta för.

g. Mötesplatser i översiktsplanen
Genom samrådsförslaget för Mönsterås kommun nya översiktsplan föreslås Timmernabben växa västerut till år 2040, med utblick till 2050. Förslaget är en vidareutveckling av samma utvecklingsområden som presenterades i kommunens gällande översiktsplan från år 2006. Föreslagen yta är minskad från den gällande översiktsplanen för att värna åkermark och skogsområden. Genom att rikta utvecklingen kring samhällets västra entré blir placeringen relativt central vilket gör att både norra och södra delen har ungefär lika nära till dessa. Översiktsplanen är ett långsiktigt styrdokument som möjliggör utveckling utan att vara juridiskt bindande eller tvingande.

3. UTVECKLA OCH SKAPA GODA KOMMUNIKATIONER

På grund av samhällets avlånga form blir trycket på huvudvägarna stort och det kan ta lång tid att ta sig mellan norra och södra Timmernabben. Goda kopplingar i kommunikationerna möjliggör för smidiga transportmöjligheter. Dessutom är trafiksäkra gaturum av största vikt.

a. Säkra och trygga vägar
Strandavägen och Varvsvägen är de två stora matargatorna genom norra, mellersta och södra delen av samhället. Vid rusningstid går all trafik främst på dessa gator. Därför skulle den motordrivna trafiken genom Timmernabben behöva balanseras ut och ta mer hänsyn till oskyddade trafikanter. På Strandavägen är Trafikverket väghållare och kommunen arbetar för att få till säkra övergångar för att värna Timmernabbenbornas

trygghet. Vid Gabriel Kakelugnar korsar många fotgängare Strandavägen för att promenera längs strandlinjen men det skulle behövas ett övergångsställe. Kommunen är väghållare på Varvsvägen där det i dagsläget finns många väghinder för att sänka hastigheten. För att ytterligare minska hastighetsöverträdelser kommer kommunen hålla dialog med polisen om ökad polisiär närvaro.

b. Belysning vid gång- och cykelvägar
Kommunen arbetar för att belysning ska tillföras på gång- och cykelvägen mellan Timmernabben och Ålem. Detta för att öka säkerheten och tryggheten för oskyddade trafikanter under dygnets mörka timmar. Vidare arbetar kommunen för att förtäta gatubelysningen där det finns mörka partier i anslutning till befintligt gång- och cykelnät.

c. Skyltning till målpunkter
Genom att skylta till viktiga målpunkter i samhället ökar tydligheten kring lämpliga stråk, cykelvägar eller stigar som kan följas genom Timmernabben. Målpunktsskyltar gör det enklare både för ortsborna och besökare att ta sig runt i samhället. Dessutom ökar det känslan av närhet och en sammanhållen ort. Vidare kan informationsskyltar om kulturhistoria eller växt- och djurliv placeras vid lämpliga promenadstråk, även om det redan finns några skyltar som är uppsatta av samhällsföreningen. Befintliga, kommunala skyltar ska underhållas då de är i behov av det och kommunen genomför år 2023 ett projekt där skyltar rengörs eller byts ut.

d. Bevara promenadstråk i skogen kring Gäddenäs
Timmernabbenborna är ett aktivt folk som rör sig mycket både längs kusten och i naturområden. Speciellt Gäddenäs är ett populärt utflyktsmål där skogen har stort värde för upplevelsen. Därför bör exploatering samt slutavverkning av den kommunala skogen kring Gäddenäs undvikas.

e. Asfaltera del av gång- och cykelväg mellan Varvsvägen och Briggen Sveas väg
Gång- och cykelvägen är idag grusad, belyst och vinterväghålls av kommunen. För att underlätta framkomligheten samt bidra till ett väl sammanlänkat gång- och cykelvägnät i Timmernabben ska den grusade vägbiten asfalteras från Varvsvägen till Briggen Sveas väg.

f. Tydliggöra ett huvudcykelstråk genom Timmernabben
Strandavägen är genom sin historiska vägdragning en smal gata där fastighetsgränserna sluter mycket nära vägkanten vilket gör det svårt att anlägga en gång- och cykelväg. En gång- och cykelväg är dock önskad av många Timmernabbenbor och kommunen tar med detta i dialog med Trafikverket, som är väghållare. För att tydliggöra en utpekad huvudcykelväg genom samhället avses parallellgator till Strandavägen användas. Tydliga skyltar och markeringar i gatorna kan användas för att peka ut huvudcykelvägen. Därigenom ökar trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter då dessa slipper cykla på bilvägen.

g. Koppla samman cykelvägen Mastvägen/Varvsvägen
Längs Strandavägens norra sida samt parallellt med Mastvägen finns två cykelvägar. Vid Mastvägens södra ände tar båda dessa slut. Oskyddade trafikanter får via övergångsställe ta sig över på östra sidan Strandavägen. Där fortsätter en anslutande gång- och cykelväg som leder sydöst, till Abborrevägen och Parkvägen. Övergångsstället är ett av få som ansluter västra delen av samhället till den östra delen och havet. Då majoriteten av invånarna i södra delen av samhället använder Varvsvägen är det viktigt att det är smidigt att ta sig dit, även vad gäller oskyddade trafikanter. Därför föreslås att Varvsvägens öst-västliga dragning omvandlas till en mer gångfartsvänlig gata som kopplar samman GC-nätet samt leder människor ner till vattnet. Genom att förbättra kopplingen ökar dessutom möjligheterna för boende i västra delen av samhället att ta sig till stor-lekplatsen och kringliggande aktivitetsyta vid hamnområdet.

Genom att koppla samman Mastvägen med Varvsvägen kan kopplingen till havet stärkas och oskyddade trafikanter kan skyddas genom att den öst-västliga delen av Varvsägen omvandlas. Blå markering visar föreslagen sträcka som omvandlas. Vit markering visar befintliga gång- och cykelvägar.

h. Arbeta för säkra på- och avfarter till E22:an genom planskilda korsningar
Till Timmernabben finns fyra av- och påfarter till E22:an; Häradsvägen via Ålem (Ristomta), Solbergavägen, Ramsåsvägen och Timmernabbsvägen vid södra Mönsterås. Alla dessa avfarter ligger i samma plan som E22:an. Mönsterås kommun arbetar för att på sikt få till säkrare avfarter i form av planskilda korsningar vid Ristomta samt Timmernabbsvägen genom dialog med Trafikverket och projekt i den nationella transportplanen. Planskilda korsningar innebär att korsande rörelser över vägen kan ske samtidigt utan att påverka varandra. Genom att arbeta för säkra på- och avfarter kan anslutningen från E22:an till Timmernabben förbättras och bidra till att minska olycksrisken.

i. Kollektivtrafiken
Då majoriteten av Timmernabbens befolkning pendlar till arbete eller studier är kollektivtrafiken av stor vikt för samhället. Den är också av stor vikt för de som inte har bil eller av andra skäl åker kollektivt. För att fortsätta möjliggöra goda kommunikationer till och från samhället bör hållplatsernas fortsatta lägen och en god turtäthet säkerställas. Både från busshållplatserna i Timmernabben och vid E22:an (Ristomta) där det är möjligt att byta buss. Kommunen framför detta i dialog med Kalmar Länstrafik. Samtidigt är det viktigt att Timmernabbenborna fortsätter nyttja kollektivtrafiken för att påvisa att den behövs då bussresor bidrar med underlag till kollektivtrafikbolagen.

4. SKAPA NYA BOENDEMILJÖER

Timmernabben är en av orterna i kommunen där bostadstrycket är högt och det behövs blandade upplåtelseformer. Genom att möjliggöra för olika boendetyper ges möjlighet till människor från livets olika skeden att bo på den ort de trivs på. Att skapa nya boenden och boendemiljöer ger även ett större underlag för verksamheter på orten.

a. Tillföra nya bostäder i attraktiva lägen med blandad karaktär
Timmernabben är en mycket attraktiv ort att bo på vilket syns i statistiken över sålda bostäder och tomter. Havet och naturen lockar många människor samt närheten till andra, större städer vilket gör orten fördelaktig att bo på. För att locka fler som vill bo på orten behöver det finnas boenden av olika karaktär som är tillgängliga för köp eller uthyrning. Det är fördelaktigt med bostäder av olika upplåtelseformer eftersom det lockar olika familjekonstellationer och människor i olika skeden i livet. Det möjliggör även för befintliga Timmernabbenbor att bo kvar på orten när livet förändras. Genom att planera för villor, bostadsrätter, hyresrätter och seniorboenden i både översiktsplanearbete

och detaljplanearbete kan detta möjliggöras. Vidare finns även möjligheten att förtäta i befintliga områden med enstaka bostäder för att knyta samman orten och utveckla nya boendemiljöer.

b. Expandera samhället västerut
Timmernabben är en ort på framväxt, mycket tack vare närheten till både Kalmar och Oskarshamn men även närheten till både hav och natur. För att kunna möjliggöra utvecklingen av orten krävs ett större helhetsgrepp vilket görs i kommunens översiktliga planering. År 2021 påbörjade kommunen framtagandet av en ny översiktsplan. Hösten 2022 lades ett samrådsförslag fram för kommunens utveckling till 2040, med utblick mot 2050. Förslaget är ett långsiktigt projekt som kommunen kommer arbeta med under många år framöver. I förslaget är ambitionen att Timmernabben ska expandera västerut. Genom att låta Timmernabbens mellersta delar växa kan samhället göras mindre utdraget. Ett rundare samhälle ökar känslan av en sammanhållen ort och gör det lättare att samla målpunkter i nära anslutning till varandra. Samlade målpunkter gör det närmre för alla som bor i samhället att nyttja dessa.

c. Koppla samman befintliga och nya bebyggelseområden
Då samhället växer västerut är det viktiga att nya utbyggnadsområden binds samman med det befintliga samhället. Strandavägen och Varvsvägen är de gator med högst tryck och det är därför lämpligt att nya anslutningar avlastar dessa gator så mycket som möjligt. Genom att strategiskt koppla samman befintliga bostadsområden i samhället med nya områden i den västra delen kommer samhället bli mindre utdraget. Gatorna kan öka både framkomligheten och hastigheten vilket gör det enklare för boende i respektive del att ta sig till eller från samhället i rusningstrafik. Utvecklingen av nya områden i översiktsplanen och trafikkopplingarna i Timmernabben ett långsiktigt projekt som kommunen kommer arbeta med under många år.

d. Bevara och värna befintliga kvaliteter, identiteter och grönytor
För att en ort ska uppfattas som trivsam är boendemiljön av stor vikt. Därför är det viktigt att i takt med att nya bostäder tillkommer eller att befintliga områden förtätas värna befintliga kvaliteter. För Timmernabben är ortens historia viktig där bland annat kopplingen till havet utgör en stor del. Möjligheten till utveckling är det som för ett samhälle framåt men det får inte ske på bekostnad av ortens karaktär eller identitet. Många av husen har en bakgrund inom sjöfarten med höga kulturhistoriska värden och är därför viktiga element att värna i

den samlade karaktären. Några fastigheter som är speciellt viktiga för orten är Korsvirkeshuset som Timmernabbens båtsällskap huserar i samt kvarnen vid Gabriel Kakelugnar eftersom de även fungerar som landmärken. Samhällets koppling till Timmernabbenviken är av stor vikt för identiteten och det blir därför extra viktigt att bevara utblickar mot havet. Både blå och gröna miljöer har en positiv inverkan på människan i form av minskad stress, lägre blodtryck och en förbättrad mental hälsa. Därför är det viktigt att utöver havsutsikt värna samhällets grönytor eftersom dessa fungerar som både aktivitetsytor och rekreationsområden men även bidrar med ekologiska värden.

KÄLLFÖRTECKNING

Booli.se (2022). *Slutpriser bostäder - Timmernabben.*

Boverket. (2012). *Vision för Sverige 2025.*

Regeringskansliet (2021). Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030. Skr. 2020/21:133

Kairos Future (2016a). *Varför flyttar vi?*

Kairos Future (2016b). *Vad är en attraktiv plats?*

Kairos Future (2018). *Stora jobbstudien företag - Framtiden för platsbundna företag- Rapport för Mönsterås.*

Kalmar Länsstyrelse (2016). *Bevarandeplan för Natura 2000-området Strömsrum, SE0330263.*

Nilsson J. (2022). *NJ och Anna Nilsson på Råsnäs*

Pettersson, L. (2013). Tillgänglighet och ortsattraktivitet. I: *Den attraktiva regionen- En antologi om tillgänglighet och regional utveckling.* Engström (Red).

Post- och telestyrelsen (2020). Rapport: *PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2019 -En geografisk översikt av tillgången till bredband och mobiltelefoni i Sverige.* PTS-ER-2020:15

SCB, Statistiska Centralbyrån (2022). *Befolkningsstatistik.*

SCB, Statistiska Centralbyrån (2022). *Befolkning 2021*

SKL, Sveriges Kommuner & Landsting (2018). B*esöksnäring i städer och på landsbygd.*

SMHI (2022). *Klimatindikator - temperatur.*

Smålands skogs- och trästrategier *(2022). Trädslag*

Svensk Fastighetsförmedling (2021). *Trendrapporten 2021 - Hemmets nya betydelse*

Syssner J., Olausson A. (2019). Att främja lokal utveckling inom

besöksnäringen. I: *Entreprenörskap för en levande landsbygd*, Wennberg, K.

Tillväxtanalys (2012). *Regional attraktivitet – tillväxtmotor i en global verklighet.*

Tillväxtverket; Syssner J., Hjerpe M. (2015). *Utveckling av hållbara turistdestinationer.*

Tillväxtverket (2020). *Fakta om svensk turism.*

Tillväxtverket (2023). *Hur gick det för besöksnäringen 2022 - kvartal 2?*

Turistnäringens Utvecklingscenter (2012). *Turistnäringens Trendanalys 2013-Prognos 2012-2020.*

WSP (2016). *Gemensam bostadsmarknad Kalmarsund*

Ålems Hembygdsförening (1949). *Ålems socken, historia och beskrivning.* Under redaktion av Manne Hofrén, Tidningen Barometern A.-B., Kalmar 1949

MÖNSTERÅS

ORTSANALYS FÖR TIMMERNABBEN, MARS 2023